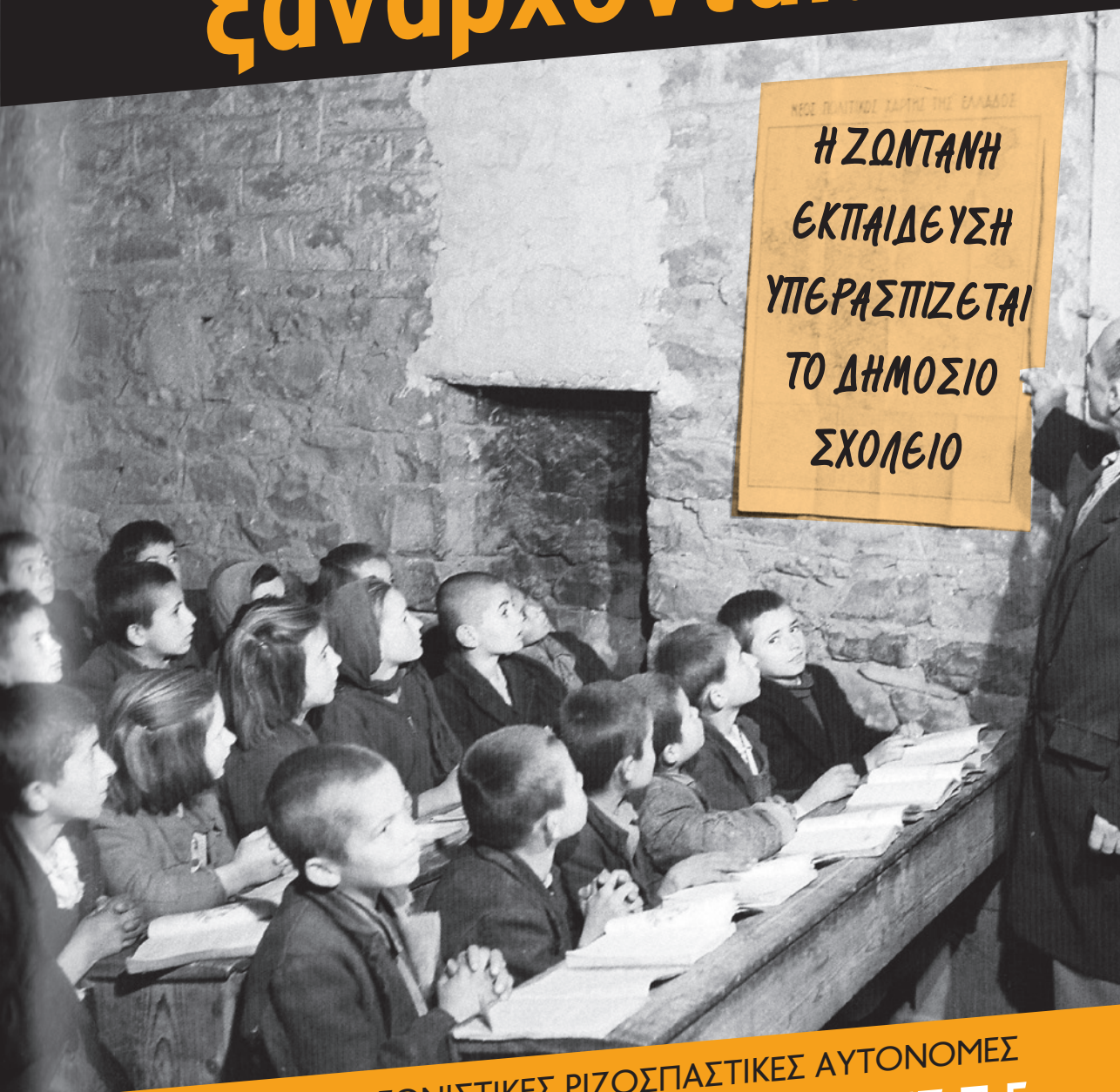

Φεβρουάριος 2014

«Οι αξιολογητές ξανάρχονται!»

ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΕΣ ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΙΚΕΣ ΑΥΤΟΝΟΜΕΣ
ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΕΙΣ ΚΙΝΗΣΕΙΣ Π.Ε.

www.paremvasis.gr

ΟΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ ΞΑΝΑΡΧΟΝΤΑΙ!

Στην κόλαση των μνημονίων και της εκμετάλλευσης

του Γιώργου ΚΑΛΗΜΕΡΙΔΗ

Τρεις δεκαετίες μετά την κατάργηση του επιθεωρητισμού, το δημόσιο σχολείο κυριαρχείται τη φετινή χρονιά, αναμφίβολα, από την πολιτική της αξιολόγησης. Το πρόγραμμα της “αυτοαξιολόγησης” της σχολικής μονάδας, το Π.Δ. για την ατομική αξιολόγηση των εκπαιδευτικών και η δημιουργία της “Ανεξάρτητης Αρχής για τη Δασφάλιση της Ποιότητας στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση” (ΑΔΙΠΠΑΕ) συγκροτούν ένα συγκεκριμένο νομοθετικό πλαίσιο που στοχεύει στη διαμόρφωση ενός πολυεπίπεδου και αλληλοτροφοδοτούμενου μηχανισμού κρατικού ελέγχου των υποκειμένων και των αποτελεσμάτων της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Η έννοια της αξιολόγησης δεν είναι ασφαλώς καινούρια για τον κόσμο της εκπαίδευσης. Με την κατάργηση του επιθεωρητισμού, κάτω από την πίεση και τους αγώνες του εκπαιδευτικού και του ευρύτερου λαϊκού κινήματος την πρώτη μεταπολιτευτική δεκαετία, ξεκίνησε, αμέσως σχεδόν, από τη μεριά της αστικής τάξης, η συζήτηση για τον έλεγχο των εκπαιδευτικών και την αναγκαιότητα δασφάλισης αποτελεσματικών μηχανισμών ελέγχου των εκπαιδευτικών πρακτικών. Ο εκδημοκρατισμός, επομένως, του σχολείου που επέβαλλε το λαϊκό κίνημα έπρεπε, εξ αρχής, να εξισορροπηθεί, να περιοριστεί και τελικά να ακυρωθεί μέσα στο πλαίσιο των δεδομένων αστικών επιλογών για το σχολείο.

Ιδιαίτερα από τη δεκαετία του '90 και μετά, η συζήτηση για την αξιολόγηση θα θεθεί μέσα στο πλαίσιο της νεοφιλελεύθερης ηγεμονίας και της προσπάθειας καπιταλιστικής ανασυγκρότησης των εκπαιδευτικών συστημάτων, σε όλες τις αναπτυγμένες καπιταλιστικές χώρες, με βάση τις αρχές της αγοράς και της επιχειρηματικότητας. Οι εκθέσεις της Ε.Ε., της Παγκόσμιας Τράπεζας και του ΟΟΣΑ θα αποτελέσουν από εδώ και στο εξής το μοναδικό οδικό μεταρρυθμιστικό χάρτη για όλα τα εκπαιδευτικά συστήματα, ενώ η επιτάχυνση της ευρωπαϊκής ενοποίησης, από τη συνθήκη του Μάαστριχτ και μετά, θα φέρει στο προσκήνιο την αναγκαιότητα εναρμόνισης των εκπαιδευτικών συστημάτων, γύρω από ένα σύνολο κοινών εκπαιδευτικών προτάσεων: ελεύθερη επιλογή σχολείου, ταξική διαφοροποίηση σχολικών μονάδων, ανταγωνιστικές μορφές χρηματοδότησης της δημόσιας εκπαίδευσης και αντίστοιχα σε επίπεδο περιεχομένου και ιδεολογίας την επιστροφή στα λεγόμενα “βασικά”, την προώθηση της εργασιακής ευελιξίας και την εμπέδωση μιας “ευρωπαϊκής συνείδησης”, η οποία φιλτράρεται επιλεκτικά, με βάση τις αναγκαιότητες του ευρωπαϊκού κεφαλαίου. Σε αυτό το ιστορικό πλαίσιο, η

αξιολόγηση και οι σύστοιχες έννοιες της αποτελεσματικότητας- αποδοτικότητας που τη συνοδεύουν, θα γίνουν κεντρικές, αφενός γιατί προωθούν τη συρρίκνωση του κοινωνικού κράτους και την ελαστικοποίηση των εργασιακών σχέσεων και αφετέρου γιατί διασφαλίζουν τον αποφασιστικό κρατικό έλεγχο στο πεδίο της γνώσης και της κουλτούρας.

Τα παραπάνω είχαν μια πολύ συγκεκριμένη συνέπεια για την ελληνική συζήτηση περί αξιολόγησης, αλλά και την πολιτική στρατηγική της άρχουσας τάξης. Η έννοια της αξιολόγησης αποσυνδέθηκε προσεκτικά από το μακρόχρονο παρελθόν της και το “σχολείο των εθνικοφρόνων”, στο οποίο παρέπεμπε η αναχρονιστική φιγούρα του επιθεωρητή και απέκτησε ένα νέο “εκσυγχρονιστικό” περιεχόμενο. Στο εξής το “συντηρητισμό” θα τον εκπροσωπεί, στον κυρίαρχο λόγο, ο κόσμος της εκπαίδευσης, γιατί, σύμφωνα με την κυρίαρχη ρητορική, δεν επιθυμεί την εναρμόνιση του ελληνικού σχολείου με το “προηγμένο ευρωπαϊκό εκπαιδευτικό πρότυπο”. Η αξιολόγηση αποκτά, συνεπώς, επιθετικό περιεχόμενο και συνδέεται με την ανάγκη των αστικών δυνάμεων να μετασχηματίσουν, με βάση τα ταξικά τους συμφέροντα, τον προσανατολισμό του ελληνικού σχολείου και να ανατρέψουν τον ταξικό συσχετισμό που διαμορφώθηκε τη δεκαετία του '80.

Ακόμη και στις σημερινές “επιστημονικές εκθέσεις” του ΙΕΠ και του Παρατηρητηρίου για την αξιολόγηση, η πολιτική για την αξιολόγηση θεωρείται ως μια αυτονόητη ουδέτερη υιοθέτηση πετυχημένων μεταρρυθμίσεων που υλοποιήθηκαν από τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες, ήδη από τα μέσα της δεκαετίας του '90. Αυτό ασφαλώς που σκόπιμα συσκοτίζουν οι παραπάνω θέσεις, είναι το ταξικό πρόσημο των εκπαιδευτικών αλλαγών σε πανευρωπαϊκό επίπεδο τις δύο τελευταίες δεκαετίες, που δεν είναι άλλο από την υπονόμευση των μεταπολεμικών κοινωνικών και μορφωτικών κατακτήσεων της εργατικής τάξης. Η συζήτηση για την αξιολόγηση, η υιοθέτηση του εκπαιδευτικού management και οι ατελείωτες αξιολογικές λίστες, κριτήρια και δείκτες, συνδέονταν παντού, με τη συρρίκνωση του κοινωνικού κράτους και την εγκατάλειψη του κρατικού ενδιαφέροντος για τις κοινωνικές και μορφωτικές ανισότητες. Σε όσους σήμερα μας δείχνουν με το δάχτυλο ως μια συντεχνία που δεν επιθυμεί την αλλαγή, τους θυμίζουμε ότι πίσω από την ηγεμονία του τεχνοκρατικού θετικισμού, της ποσοτικοποίησης και των “αντικειμενικών αξιολογικών κριτηρίων”, που προωθεί η πολιτική για την αξιολόγηση,

κρύβεται η ιδεολογία του κοινωνικού δαρβινισμού και του αποκλεισμού της εργατικής τάξης από το δικαίωμα στη μόρφωση και την εργασία.

Αξίζει εδώ να προσθέσουμε και μια ακόμη σημαντική, για εμάς, διάσταση. Μέσα σε ένα τρομερό αρνητικό συσχετισμό δύναμης τις δύο τελευταίες δεκαετίες, παρά τη σφοδρή ιδεολογική επίθεση της άρχουσας τάξης και την ενεργοποίηση του κοινωνικού αυτοματισμού (“μόνο οι εκπαιδευτικοί δεν αξιολογούνται”, “οι τεμπέληδες” κτλ), όλα τα σχέδια αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου στην πράξη, ακυρώθηκαν. Αυτή η πολύ πρόσφατη σχετικά εμπειρία, μας αποδεικνύει ότι η ιστορία της ελληνικής εκπαίδευσης δεν είναι απλά η “βιογραφία” των εκθέσεων της Ε.Ε., του ΟΟΣΑ και των κυβερνητικών νομοθετημάτων, αλλά το σύνθετο αποτέλεσμα της συνολικής κοινωνικής αντιπαράθεσης, αλλά και των ειδικών εκπαιδευτικών αγώνων που αναπτύσσονται σε μια δεδομένη κοινωνία και σε ένα δεδομένο εκπαιδευτικό σύστημα.

Τη διάσταση αυτή ξεχνούν πολλές φορές οι υπόλοιπες αριστερές δυνάμεις του κινήματος, οι οποίες θεωρούν τα κείμενα των ιμπεριαλιστικών οργανισμών ή των κρατικών υποκειμένων ως *de facto* αντικειμενική πραγματικότητα που μπορεί να ανατραπεί μόνο από κάποια σοβαρή αριστερή διακυβέρνηση ή από μια μελλοντική “λαϊκή οικονομία”. Σε αντίθεση με τις παραπάνω απόψεις, θεωρούμε ότι η ιστορική εμπειρία μας έχει διδάξει ότι το συκοφαντημένο “μικροαστικό” εκπαιδευτικό κίνημα μπορεί να ακυρώσει στην πράξη κυβερνητικές πρωτοβουλίες, συμβάλλοντας στην πάλη του ευρύτερου λαϊκού κινήματος. Από τον Κοντογιαννόπουλο, στον Αρσένη και από εκεί στον Ευθυμίου, τη Γιαννάκου και τη Διαμαντοπούλου το συμπέρασμα στο οποίο καταλήγουμε είναι ότι τίποτε δεν είναι προδιαγεγραμμένο και νομοτελειακά καθορισμένο. Με αυτή την ιστορική παρακαταθήκη εμείς νοηματοδοτούμε και τη

σμερινή πάλη μας, με στόχο, όχι απλά την καταγραφή μιας κάποιας “ταξικής καθαρότητας”, αλλά τη νίκη του κόσμου της εκπαίδευσης που θα ακυρώσει στην πράξη τις κρατικές πρωτοβουλίες για την αξιολόγηση, θα σπάσει τον τρόπο που αναπτύσσεται στις τάξεις των εκπαιδευτικών και θα φέρει την ταξική αυτοπεποίθηση πίσω στον κόσμο της εκπαίδευσης και της εργασίας.

Τι όμως είναι καινοφανές στη σημερινή συγκυρία των κρατικών πρωτοβουλιών για την αξιολόγηση;

Το πρώτο που θα μπορούσε κάποιος / α να σημειώσει είναι ότι η σημερινή συζήτηση για την αξιολόγηση αναπτύσσεται πάνω στο έδαφος της μεγαλύτερης δομικής κρίσης του καπιταλισμού των τελευταίων 80 χρόνων και της σφοδρότητας της καπιταλιστικής επίθεσης. Παλεύουμε, επομένως, αναπόφευκτα με τις απολύσεις στο δημόσιο τομέα και την γενικότερη “κινεζοποίηση” της ελληνικής κοινωνίας. Το υποτιθέμενο εκσυγχρονιστικό πνεύμα της αξιολόγησης βασίζεται και νομιμοποιείται από το διοικητικό αυταρχισμό του νέου δημοσιουπάλληλου κώδικα, την αυτοδίκαιη αργία και τις 2.500 διαθεσιμότητες της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Δεύτερον η έννοια της αξιολόγησης σχετίζεται, όχι μόνο με το δημόσιο σχολείο, αλλά με τη συνολική καπιταλιστική ανασυγκρότηση των δημόσιων υπηρεσιών, στην κατεύθυνση της διαμόρφωσης ενός δημόσιου τομέα που θα λειτουργεί με ιδιωτικοοικονομικά, επιχειρηματικά κριτήρια και εργασιακές σχέσεις ολοκληρωτικής υπατάγης και υπερεκμετάλλευσης. Το υπάρχον νομοθετικό πλαίσιο του υπουργείου Παιδείας συνδέεται οργανικά με τις ρυθμίσεις του υπουργείου Διοικητικής Μεταρρύθμισης. Ευρύτερα, η “κουλουρά αξιολόγησης” που κυριαρχεί στο δημόσιο λόγω της άρχουσας τάξης (“η αξιολόγηση της τρόικας, η αξιολόγηση της τοπικής αυτοδιοίκησης, των δημόσιων οργανισμών που πρόκειται να κλείσουν” κ.τ.λ.) επιχειρεί να νομιμοποιήσει τη συρρίκνωση των κοινωνικών δικαιωμάτων των εργαζομένων και την ελαστικοποίηση της εργασίας μέσω φαινομενικά ουδέτερων ποσοτικών στόχων και αξιολογικών κριτηρίων. Η καταφυγή στον διοικητισμό και η εφαρμογή των πρακτικών του μάντζιμεντ σε κάθε διάσταση του κοινωνικού αποτελούν σαφείς ενδείξεις τόσο της κρίσης ηγεμονίας της άρχουσας τάξης, όσο και της αντιδραστικοποίησής της.

Τρίτον, η σημερινή επίθεση στον εκπαιδευτικό και το δημόσιο σχολείο, σε αντίθεση με τη δεκαετία του 90 και τις αρχές του 21ου αιώνα, δε συνοδεύεται από κάποια συγκροτημένη καινοφανή αστική προγραμματική πρόταση για το σχολείο και την κοινωνία. Το νεοφιλελεύθερο ιδεολόγημα για το δικαίωμα της ατομικής επιλογής σχολείου έχει ξεθωριάσει στο εκπαιδευτικό τοπίο των συνεχών συγχωνεύσεων και καταργήσεων

σχολικών μονάδων και της βίαιης διοικητικής μεταφοράς μαθητών / τριών για τις “ανάγκες της υπηρεσίας”, η ψευδεπίγραφη επικέντρωση στις ατομικές ανάγκες κάθε μαθητή (“πρώτα ο μαθητής”) συμπίεστηκε από τη δημοσιονομική “αναγκαιότητα” των 27 παιδιών ανά τμήμα, ενώ η “κοινωνία και οικονομία της γνώσης” αποτελούν πλέον ένα κακόγουστο ανέκδοτο σε μια Ευρώπη των 40 εκατομμυρίων ανέργων και της υποαπασχόλησης/ανεργίας του επιστημονικού δυναμικού κάθε χώρας. Σήμερα, η αξιολόγηση, χωρίς ιδεολογικό μορφωτικό προκάλυμμα, αποκαλύπτει απλώς, ακόμη και στον πιο δύσπιστο/η, τον αναλίστατο χαρακτήρα των επιχειρούμενων αλλαγών.

Με βάση τα παραπάνω, η μάχη ενάντια στην αξιολόγηση φέρνει στο προσκήνιο ευρύτερα πολιτικά διακυβεύματα που σχετίζονται όχι μόνο με τον κλάδο των εκπαιδευτικών, αλλά με τη συνολική πάλη του εργατικού και λαϊκού κινήματος:

α. Το δικαίωμα στη σταθερή απασχόληση και η κατοχύρωση των κοινωνικών δικαιωμάτων της εργαζόμενη πλειοψηφίας,

ενάντια στην πίεση για επιστροφή στο φιλελεύθερο εργασιακό μοντέλο του 19ου αιώνα και την εμπορευματοποίηση του κοινωνικού κράτους, μέσω φιλανθρωπικών δράσεων και κορηγιών.

β. Το νόημα της παιδαγωγικής και του ρόλου του εκπαιδευτικού στο σχολείο

Η πολιτική για την αξιολόγηση είτε στην εκδοχή της εσωτερικής αξιολόγησης είτε του εξωτερικού ελέγχου προβάλλει την τεχνική ορθολογικότητα ως το μοναδικό τρόπο αντίληψης της εκπαιδευτικής πραγματικότητας, περιορίζοντας την παιδαγωγική σε ένα σύνολο τυποποιημένων τεχνικών προς όφελος της αποδοτικότητας, της διαχείρισης και του κρατικού ελέγχου των ιδιαίτερων μορφών γνώσης. Στον κόσμο της αξιολόγησης, ο εκπαιδευτικός είναι ή ο απλός διεκπεραιωτής των κρατικών επιλογών προς όφελος της αναπαραγωγής της εκμετάλλευσης και της ανισότητας ή ο κυνικός αριβίστας που αντιλαμβάνεται το εκπαιδευτικό του έργο αλλά συχνά και τα ίδια τα παιδιά και τις ανάγκες τους ως απλά μέσα για την εργασιακή του επιβίωση και ανέλιξη. Η αντίθεση στο λόγο της αξιολόγησης προβάλλει συνεπώς την ανάγκη μιας κριτικής ριζοσπαστικής παιδαγωγικής στην υπηρεσία της μορφωτικής και κοινωνικής χειραφέτησης των εργαζόμενων στρωμάτων και τη στράτευση των εκπαιδευτικών σε αυτόν τον αγώνα.

Κατά συνέπεια πίσω από την αντιπαράθεση για την αξιολόγηση υπάρχει το ουσιαστικό ερώτημα που αποφεύγουν όλοι οι υποστηρικτές της: Ποιο σχολείο για ποια κοινωνία; Και σε αυτό το αμείλικτο ερώτημα οι σημερινοί μάντζερς της παιδαγωγικής και των καλά αμειβομένων ευρωπαϊκών προγραμμάτων έχουν να προσφέρουν μόνο την κοινωνική κόλαση των μνημονίων και της καπιταλιστικής εκμετάλλευσης. Και γι' αυτό το λόγο θα πτηθούν τελικά.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ (1982-2012):

*Τριάντα χρόνια ρύπανσης
κι ανταρτοπόλεμου*

του Γιώργου ΜΑΥΡΟΠΟΛΙΤΟΥ

(Αποσπάσματα *)

Για μια ακόμη φορά, η εκπαίδευση βρίσκεται σε «ζώνη θυέλλης». Οι εκπαιδευτικοί, για μια ακόμη φορά βρίσκονται, αντιμέτωποι με μια καθεστωτική, συστηματική, ενορχηστρωμένη δυσφήμιση, καταγγελία, απαξίωση και «διωγμό». Φαίνεται πως οι εκπαιδευτικοί, κάθε φορά που επιχειρείται συντηρητική ανασυγκρότηση της εκπαίδευσης, και εκφράζουν τις αντιθέσεις τους, πληρώνουν το τίμημα της αντίθεσής τους με την καταγγελία και τη δυσφήμιση ότι είναι εναντίον της αλλαγής και της προόδου και ότι υπερασπίζονται τη συντήρηση και τη στασιμότητα ενός αποτυχημένου εκπαιδευτικού συστήματος. Δηλαδή, ένας ανέξοδος ευφημισμός της «αλλαγής» συγκροτεί τη βάση της δυσφήμισής τους. Τη «φωτιά», αυτές τις μέρες, για μια ακόμη φορά, τη βάζει το λεγόμενο «νέο» σχέδιο ΠΔ για την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού.

Το νεότερο είναι συντηρητικότερο

Δεν πρόκειται, προφανώς, για νέο αλλά για μια συντηρητικότερη παραλλαγή παλαιότερων σχεδίων. Η κοινωνικοπολιτική συγκυρία είναι που το κάνει νέο, με τη σύνδεση της αξιολόγησης με τη βαθμολογική εξέλιξη και τη μισθολογική καθήλωση Μέσα στη θύελλα και τον ανεμοστρόβιλο της κοινωνικής κατακραυγής και διαμαρτυρίας για τις πολύ δυσμενείς συνθήκες που έχουν δημιουργηθεί και στην εκπαίδευση, με τις πολιτικές επιτήρησης των μνημονίων (δραστικές περικοπές, δαπανών για την εκπαίδευση, συγχωνεύσεις, απολύσεις, ελλείψεις εκπαιδευτικού προσωπικού, διάλυση των εργασιακών σχέσεων, μισθολογική και υπηρεσιακή καθήλωση, άρση της μονιμότητας, εντατικοποίηση των πειθαρχικών ελέγχων, συμπίεση μισθών, εντατικοποίηση, περιστολή των δημοκρατικών δικαιωμάτων, αυταρχισμός, κ.α.) οι εξουσιαστικοί μηχανισμοί, σε μια ασύμμετρη διαπραγματευτική σχέση με τους εκπαιδευτικούς, συνεπικουρούμενοι από «σώματα ειδικών εντεταλμένων», προωθούν σχέδια εκπαιδευτικής αξιολόγησης εν γένει και αξιολόγησης του εκπαιδευτι-

κού, ιδιαίτερα, **ως τη συνταγή «δια πάσαν νόσον και πάσαν μαλακίαν»**. Η γοητεία της αξιολόγησης βρίσκει φανατικούς υποστηρικτές τους διαχειριστές της νεοφιλελεύθερης επίθεσης στην εκπαίδευση.

Το ποθνερχαλείο της αξιολόγησης

Αν οι απολύσεις είναι η εντολή της «Τρόικας» και οι επιταγές του μνημονίου, η αξιολόγηση αποτελεί τη μεθοδολογική συνταγή της επιλογής ώστε να αποφασίσουμε για «ποιους χτυπάει η καμπάνα». Αν όρος των μνημονίων είναι η εξοικονόμηση πόρων, η ποσόστωση στις προαγωγές των εκπαιδευτικών και η μισθολογική τους καθήλωση, το κλειδί είναι η αξιολόγησή τους. Αν η εκπαίδευση παρουσιάζει σοβαρή κρίση που εκδηλώνεται με τους υψηλούς δείκτες σχολικής αποτυχίας, υποεπίδοσης, λεξιπενίας, διαρροής, παραβατικότητας, κ.α. **η αξιολόγηση είναι «η μοναδική λύση για τη βελτίωση των σχολείων»!** Αν οι εκπαιδευτικοί δε λογοδοτούν σε κανέναν, η αξιολόγηση ενδείκνυται γιατί λειτουργεί και ως υποχρέωση και ως τιμωρία.

Οι διαβουλεύσεις διαρκείας

Τα κείμενα προτάσεων, νόμων και προεδρικών διαταγμάτων που έχουν δοθεί, κατά καιρούς, είναι πάρα πολλά, αν και ο πολιτικοideολογικός τους προσανατολισμός, με τις όποιες διαφορές, παραμένει, κατά βάση, κοινός. Μόνο η απλή παράθεση των ρυθμίσεων που έγιναν αρκεί για να μπορεί να ισχυριστεί κανείς ότι έχουμε να κάνουμε με έναν επιμελημένο «**σκουπιδότοπο**» **ρύπων και ανεφάρμοστων νόμων και διαταγμάτων**. Κι αυτό μας επιτρέπει να ισχυριστούμε ότι η άσκηση εκπαιδευτικής πολιτικής δεν είναι θέμα ψήφισης νόμων. Οι νόμοι είναι ανενεργοί όταν εισβάλει το **κοινωνικό και το πραγματικό στο θεσμικό**.

Η ιδεολογική ρύπανση

Μπορούμε να ισχυριστούμε ότι η μορφή και το περιεχόμενο όλων των συζητήσεων που έχουν γίνει, η διάρκειά τους, οι αντιφάσεις, οι συγκυσίες, οι ασάφειες, οι ανακολουθίες, οι αβασάνιστες και αυτονόητες παραδοχές, οι ευφημισμοί, οι αφορισμοί και οι εύκολες λύσεις έχουν προκαλέσει ένα είδος πολιτικο-ιδεολογικής ρύπανσης και σύγχυσης. Σε αυτή την υπόθεση έχουν παίξει σημαντικό ρόλο οι «ρύποι» ιδεολογημάτων για τη γοητεία της αξιολόγησης του εκπαιδευτικού που έχουν κατατεθεί από εντεταλμένους «ειδικούς» και αυτόκλητους «παιδαγωγούς».

«Μαύρη» παιδαγωγική

Ιδιαίτερη προσπάθεια καταβάλλεται ώστε η **θεωρητική θεμελίωση των νέων μέτρων** να γίνεται με συστηματική αναφορά σε συγκεκριμένους παιδαγωγικούς όρους και ψυχολογικές προϋποθέσεις. Έτσι π.χ επανειλημμένα τονίζονται: τα κίνητρα, η επιβράβευση, η διάγνωση, ο διαπιστωτικός, ανατροφοδοτικός και παρωθητικός σκοπός της αξιολόγησης, η ενθάρρυνση, η σωστή αυτοαντίληψη, η διάγνωση δυσκολιών κ.τ.ό. Τα Προεδρικά, δηλαδή, Διατάγματα δεν είναι απλώς ρυθμιστικές παρεμβάσεις της εκτελεστικής εξουσίας, αλλά και διεξοδικές θεωρητικές αναλύσεις συγκεκριμένης παιδαγωγικής και ψυχολογικής θεμελίωσης των μέτρων. Με άλλα λόγια, τα Προεδρικά Διατάγματα πρόβαλλαν τις αλλαγές ως παιδαγωγικές και όχι ως πολιτικές επιλογές.. Όσο διαβάζει κανείς αυτά τα κείμενα, διαπιστώνει ότι τα πράγματα απλοποιούνται. Χρησιμοποιούνται γενικεύσεις, συγχέονται αιτίες με αποτελέσματα, διατυπώνονται αληθοφανείς διαγνώσεις, ενεργοποιούνται δοκιμασμένες εμπειρίες και προκαταλήψεις και επιστρατεύονται παραδοσιακές πρακτικές. Μια βασική μήτρα από την οποία απορρέουν αυτού του είδους οι εκδοχές είναι ότι η «αξιολόγηση των μαθητών και η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών είναι η κινητήρια δύναμη και το κλειδί για τη μεταρρύθμιση και τον εκσυγχρονισμό της εκπαίδευσης». Πρόκειται για μια άκρως δογματική υπεραπλούστευση μιας άκρως συντηρητικής εκπαιδευτικής ατζέντας που διαπνέεται από τις αρχές μιας «**μαύρης παιδαγωγικής**».

Με το δέος του μνημονίου και τη συναίνεση

Η σημερινή ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας επαναφέρει το θέμα με μια εμφανή αποφασιστικότητα που την αντλεί από τη συγκυρία της συγκυβέρνησης και από τις επιταγές και το δέος του μνημονίου. Υπάρχουν πολλοί που υποστηρίζουν, βέβαια, πως δε χρειάζεται κανένα μνημόνιο ή τρόικα για να βάλουμε τάξη και στην εκπαίδευση! Όλα αυτά τα χρόνια προβαλλόταν

η άποψη ότι υπάρχει συναίνεση για την καθιέρωση συστήματος αξιολόγησης των εκπαιδευτικών. Ενδεικτικό, από αυτή την άποψη, είναι το γεγονός ότι τα σχέδια Π.Δ. που εκπονήθηκαν επί ΠΑΣΟΚ και αυτά που εκπονήθηκαν επί Νέας Δημοκρατίας παρουσιάζουν κοινά στοιχεία. Ανεξάρτητα από τις επιμέρους διαφορές, που είναι δυνατό να επισημανθούν, ο ιδεολογικός προσανατολισμός και η βαθύτερη λογική των αλληπάλληλων Π.Δ. διαπνέονται από μια απόπειρα ανασυγκρότησης της εκπαιδευτικής διαδικασίας με ενίσχυση και εντατικοποίηση της αξιολόγησης, με πρακτικές που συγκροτούν αυτό που θα ονομάζαμε πολιτική «αστυνόμευσης της κρίσης» και επαναφοράς αρχών του «επιθεωρητισμού».

Σ'αυτό έχουν συντελέσει επίλεκτοι και αυτόκλητοι «ειδικοί», που με την τήβεννο της πανεπιστημιακής αυθεντίας, έχουν συντάξει πολλά σχέδια προεδρικών διαταγμάτων και πολλούς «διαδοχικούς» τόμους, αναμασώντας και επαναλαμβάνοντας τη «φιλολογία» της αναγκαιότητας της αξιολόγησης, των αντικειμενικών και μετρήσιμων κριτηρίων, της ανατροφοδότησης και της παιδαγωγικής του εγχειρήματος, κ.α.. Τα ράφια του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου και του Κέντρου Εκπαιδευτικής Έρευνας (ΚΕΕ) στενάζουν από το βάρος των πολυσέλιδων κειμένων που έχουν γραφεί. Μόνο από το ΚΕΕ έχουν παραχθεί από πολυπληθείς «ομάδες εργασίας» δέκα τόμοι, με κοινοτικά κονδύλια! Βλέπετε είναι και υπόθεση απορροφητικότητας των κονδυλίων σημαντικό ζήτημα! Πολλοί από τους «ειδικούς», παρά τη διαδοχή των δύο κομμάτων στην εξουσία, αξιοποιώντας τα κοινοτικά κονδύλια, έχοντας ως προτεραιότητα τις προσωπικές τους στρατηγικές, ύφαιναν υπομονετικά, άλλοτε στα επιτελικά γραφεία και άλλοτε στις «αίθουσες αναμονής», τον πολυπόθητο ιστό της συναίνεσης των δύο κομμάτων. Έτσι, ήταν ευκολότερο να τα βρουν κάποια στιγμή στη συγκυβέρνηση.

Αναμφίβολα, σ' όλη αυτή την υπόθεση προβολής της συναίνεσης σημαντικό ρόλο έπαιξε η χρήση και αξιοποίηση των «ανησυχιών» και των απόψεων που προέρχονταν από τους γονείς και γενικώς την «κοινή γνώμη». Κάτι που, κατά πως φαίνεται, απασχολεί τις συνδικαλιστικές οργανώσεις των εκπαιδευτικών και σήμερα.

Οι εκπαιδευτικοί απέρριπταν, όλα αυτά τα χρόνια, προσωποπαγείς, αυταρχικές και γραφειοκρατικές εκδοχές αξιολόγησης και ιεραρχικής επιτήρησης «από τα έξω» και «από τα πάνω». Η επιλογή τους αυτή επιστημονικά και πολιτικά θεμελιωνόταν στο ότι αρνούνταν να υπονομεύουν το ίδιο τους το έργο και προστάτευαν τα όρια της σχετικής αυτονομίας κατά την άσκηση του έργου τους.

Σε εποχές μνημονίου, χρειαζόμαστε κοινωνικές ζυμώσεις στις οποίες μειώνεται ο χώρος της αντίδρασης και τη θέση παίρνει η χειραφετητική «πράξις» που απελευθερώνει από τον εξαναγκασμό και την

αυταπάτη του πρακτικού, της συνήθειας και του αποτελεσματικού, από το δογματισμό, την εξάρτηση, την ψευδαίσθηση, τη διαστρέβλωση, την ψευδή συνείδηση και το δέος που παραλύει και παροπλίζει. Σε μια τέτοια υπόθεση η αξιολόγηση της ιεραρχικής επιτήρησης και των μετρήσιμων κριτηρίων, έστω και ως άσκηση επί χάρτου, δεν έχει καμιά θέση. Αναζητούμε μορφές **συναδελφικής συλλογικής αλληλεγγύης και συμβουλευτικής υποστήριξης, από τα μέσα και από τα κάτω, που να εμπνέει τον εκπαιδευτικό, με υπεύθυνο και ενημερωμένο τρόπο, να αναλαμβάνει τον έλεγχο της εργασίας του, τη μετακίνηση από τον επαγγελματισμό στη ριζοσπαστική επαγγελματική πρακτική που μεταμορφώνει τη σχέση του με την εργασία που προσφέρει στο σχολείο και έξω από αυτό.**

Εμπήπει στην αρμοδιότητα των εκπαιδευτικών να «παίρνουν τη σκέψη και την κρίση στα χέρια τους», να αναπτύσσουν πρωτοβουλίες, να ελέγχουν τις επαγγελματικές τους πρακτικές και να επανεξετάζουν τους τρόπους με τους οποίους μεσολαβούν στην αναπαραγωγική λειτουργία του σχολείου. **Οι εκπαιδευτικοί είναι εκείνοι που έχουν τη δύναμη και την εξουσία να αναλαμβάνουν την πρωτοβουλία της δράσης και να προστατεύουν την εκπαίδευση από το δίδυμο αξιολόγησης-αγοράς που απειλεί και να υπερασπίζονται ένα σχολείο ουσιαστικής παιδείας για όλους.**

Η νέα «ρουκέτα»

Αυτά σκεφτόμουν και έγγραφα, όταν αιφνιδιαστικά ήρθε η νέα επείγουσα «ρουκέτα» του Υπουργείου Παιδείας: «Συνιστάται ανεξάρτητη διοικητική αρχή με την επωνυμία «Αρχή Διασφάλισης της Ποιότητας στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση» (Α.ΔΙ.Π.Π.Δ.Ε.). Όπως διαβάζουμε, η Αρχή αυτή, ανάμεσα στα άλλα, «Εποπτεύει τις διαδικασίες αξιολόγησης των εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης...με σκοπό τη διασφάλιση της εγκυρότητας, της αξιοπιστίας και της αντικειμενικότητας της αξιολόγησης...Μεταξιολογεί τα συστήματα αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου και των εκπαιδευτικών και εντοπίζει αδυναμίες και τρόπους αντιμετώπισής τους... Αποφαίνεται επί των ενστάσεων των περιφερειακών διευθυντών εκπαίδευσης...». Είναι αλήθεια πως έχω αιφνιδιαστεί από το «Εργαστήριο» διάλυσης της δημόσιας εκπαίδευσης που έχουν στήσει, τόσο που προς στιγμή σκέφτηκα να πετάξω το κείμενό μου «στα σκουπίδια» του υπολογιστή. **Τι τρικομματική επίθεση είναι κι αυτή! Πόσους δύσκολους συλλογικούς και μαζικούς αγώνες έχουμε να κάνουμε, σε δύσκολους καιρούς!**

*Ολόκληρο το άρθρο στο: <http://ipaideia.gr/aksiologisi-ekpaideutikou-trianta-xronia-ripansis-kiantartopoleμου.5c4646fb241c6b9bac0e59f95076ec0e.htm>

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ ΚΑΙ ΑΥΤΟΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

(αποσπάσματα)

του Γιώργου Κ. ΚΑΒΒΑΔΙΑ

Σύμφωνα με το άρθρο 1, παράγραφος 3 της υπουργικής απόφασης 30972/Γ1/5 -3 - 2013 «Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Έργου της Σχολικής Μονάδας - Διαδικασία Αυτοαξιολόγησης», 4: «Η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου συμβάλλει στην ενίσχυση των σχέσεων και των συνεργασιών στο σχολείο, στην αναβάθμιση των διδακτικών και παιδαγωγικών πρακτικών, στην προώθηση της καινοτομίας.

Η αξιολόγηση αποτελεί μια διαδικασία κινητοποίησης όλων των παραγόντων της εκπαιδευτικής κοινότητας για την ανάπτυξη δράσεων με στόχο την βελτίωση της ποιότητας της διδασκαλίας και της μάθησης, την ισόρροπη και ολόπλευρη ανάπτυξη των μαθητών, την ενίσχυση της ισότητας και την άμβλυνση των κοινωνικών ανισοτήτων, την καταπολέμηση των διακρίσεων και του αποκλεισμού και το άνοιγμα του σχολείου στην κοινωνία».

Με άλλα λόγια όλα τα κάνει η αξιολόγηση σύμφωνα με τους Φαρισαίους της κυβέρνησης και δε χρειάζονται αύξηση των δαπανών για την παιδεία, σύγχρονα σχολικά κτίρια, εκπαιδευτικό προσωπικό επαρκώς εκπαιδευμένο και αμειβόμενο αξιοπρεπώς, σύγχρονα αναλυτικά προγράμματα, βιβλία και μέθοδοι διδασκαλίας, ένα εκπαιδευτικό σύστημα που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες των μαθητών και του λαού!

Ο Ο.Ο.Σ.Α. και η αυτοαξιολόγηση ως οργανική εξέλιξη του επιθεωρητισμού

Με την πρόσφατη έκθεση του Ο.Ο.Σ.Α που αντιγράφει πιστά και δουλικά η συγκυβέρνηση προτείνεται ένα μοντέλο αξιολόγησης και για το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Ένα ενιαίο σύστημα αξιολόγησης που θα στηρίζεται σε δύο πυλώνες, την αυτοαξιολόγηση και τον εξωτερικό έλεγχο. **Η διαδικασία της αξιολόγησης πρέπει να συνδεθεί με τα αποτελέσματα μάθησης, όπως χαρακτηριστικά αναφέρει η έκθεση.** Αυτό μπορεί να γίνει μέσω ενός τυποποιημένου σε εθνικό επίπεδο εξετάσεων από τ' αποτελέσματα της οποίας θα εξαρτάται η δημόσια κατάταξη των σχολικών μονάδων μέσω της δημοσίευσής των αποτελεσμάτων και η εργασιακή και μισθολογική κατάσταση των εκπαιδευτικών.

Η αυτοαξιολόγηση εγγράφεται μέσα στη λογική της καπιταλιστικής αναδιάρθρωσης και είναι η οργανική εξέλιξη του επιθεωρητισμού στο «μεταμοντέρνο» σχολείο. Ο John Mac Beath και οι συνεργάτες του στο τελευταίο τους βιβλίο δεν αντιδιαστέλλουν την «κακή» εξωτερική αξιολόγηση από την «καλή» εσωτερική. Τις

θεωρούν και τις δύο το ίδιο αναγκαίες. Η εξωτερική αξιολόγηση μπορεί να δώσει στα σχολεία ανατροφοδότηση. να εφαρμοστεί η αυτοαξιολόγηση και να βρεθεί η καλύτερη ισορροπία στη σχέση εξωτερικής και εσωτερικής αξιολόγησης».

Από το όλο εγχείρημα της βελτιωτικής αξιολόγησης / αυτοαξιολόγησης απουσιάζουν δύο βασικά στοιχεία προβληματισμού: ότι το σχολείο δε λειτουργεί για το «κοινό καλό», αλλά στον καπιταλισμό έχει μια έντονη επιλεκτική λειτουργία, άρα εκ των προτέρων γνωρίζουμε ότι δεν μπορούν «να πάνε όλοι καλά στο σχολείο» και ότι η σχολική γνώση δεν είναι «ουδέτερη». Από τη συζήτηση της αυτοαξιολόγησης εξοβελίζεται το ερώτημα «ποιος έχει την εξουσία» στην εκπαίδευση και την κοινωνία, ποιος καθορίζει τα αναλυτικά προγράμματα και τα βιβλία, ποιος οργανώνει τις εξετάσεις, ποιος φτιάχνει την εκπαιδευτική νομοθεσία, ποια είναι η συμμετοχή των εκπαιδευτικών σε όλα αυτά. Ουσιαστικά η αυτοαξιολόγηση δημιουργεί την εντύπωση ότι η κυβέρνηση δε γνωρίζει τα προβλήματα της εκπαίδευσης και οι καθηγητές θα τις τα γνωστοποιήσουν μέσα από τις φόρμες που θα συμπληρώσουν.

Η ψευδαίσθηση πολλών εκπαιδευτικών, ότι η αυτοαξιολόγηση θα αναδείξει όψεις της δουλειάς τους και θα τις επιβραβεύσει (με τι άραγε σε μια εποχή άγριων περικοπών;), δηλαδή το πόσα προγράμματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης κάνουν στο σχολείο, πόσα θεατρικά έργα, τι εκδηλώσεις, αν βγάσουν ή όχι εφημερίδα, χωρίς να υπολογίζεται η επίδοση των μαθητών τους σε εθνικές εξετάσεις ή σταθμισμένα τεστ, διαλύεται από τους ίδιους τους θεωρητικούς της αυτοαξιολόγησης. Όλη αυτή η ρητορική περί αποτίμησης και ανάδειξης της

προσπάθειας των εκπαιδευτικών και πώς μπορούν να τα πάνε καλύτερα ήταν μέχρι να γίνει αποδεκτή στη συνείδηση τους η ανάγκη της αυτοαξιολόγησης.

Στο «ανοικτό» και «μεταμοντέρνο» σχολείο η αυτοαξιολόγηση επιδιώκει την **πειθάρχηση του εκπαιδευτικού** που διαφωνεί με την κυρίαρχη ιδεολογία και στη συμμόρφωσή του, όχι αυτή τη φορά από τον επιθεωρητή, αλλά από το σύλλογο διδασκόντων που «αυτοαξιολογείται» εκτελώντας χρέη «συλλογικού επιθεωρητή». Η αυτοαξιολόγηση δε θέτει κριτικά ερωτήματα, πχ «γιατί διδάσκουμε αυτή τη γνώση», αλλά μόνο «πώς το σχολείο θα λειτουργήσει σαν ένα καλοαδωμένο γρανάζι στην υπηρέσά του συστήματος.

Έτσι, λοιπόν, η «αυτοαξιολόγηση» της σχολικής μονάδας είναι μια **καρικατούρα συμμετοχής των εκπαιδευτικών και των άλλων φορέων στη λειτουργία του ταξικού σχολείου και των μηχανισμών αξιολόγησης**. Ένα «αδειανό πουκάμισο», μια ψευδαίσθηση συμμετοχής που νομιμοποιεί την κρατική εξουσία και τον έλεγχο. Η **κλασική συνταγή της σοσιαλδημοκρατίας για τη συνδιοίκηση** των κοινωνικών και εκπαιδευτικών θεσμών, που συμπυκνώνουν την κυριαρχία των κυρίαρχων τάξεων και στρωμάτων, χρησιμοποιείται και αξιοποιείται απ' τη νεοφιλελεύθερη πολιτική και τους «αριστερούς» εκσυγχρονιστές - υποστηρικτές της στην κοινωνία και την εκπαίδευση. Καλλιεργείται στους εργαζόμενους —εν προκειμένω στους εκπαιδευτικούς— η ψευδαίσθηση ότι μπορούν να καθορίζουν τους σκοπούς και τη λειτουργία της εκπαίδευσης. Άλλωστε την τελευταία 20ετία συντελείται μια διαρκής νομοθετική προσπάθεια κατά την οποία απαξιώνεται, απονευρώνεται και καταργείται ο Σύλλογος Διδασκόντων ως αποφασιστικό όργανο παιδαγωγικής και εκπαιδευτικής απόφασης μέσα στο σχολείο. Αντί αυτού ενισχύεται μια διευθυντική και ιεραρχική διαδικασία αποφάσεων. Έτσι η αυτοαξιολόγηση λειτουργεί ως «φύλλο συκής» ενός αυταρχικού, ιεραρχικού, συγκεντρωτικού και κομματικά ελεγχόμενου διοικητικού μηχανισμού της εκπαίδευσης.

Δείκτες και κριτήρια αξιολόγησης

«Το εκπαιδευτικό έργο αποτιμάται με δείκτες ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου» (άρθρο 3) επιμένουν οι πάσχοντες από ποσοτικοφρένεια ανεγκέφαλοι του Υ.ΠΑΙ.Θ.Π.Α. Δέσμοι μιας ακραίας νεοφιλελεύθερης αντίληψης θεωρούν το σχολείο ως επιχείρηση, όπου εφαρμόζονται μοντέλα αξιολόγησης και ελέγχου με «πιστοποιητικά ποιότητας» (ISO 9000), σύμφωνα με τα πρότυπα της βιομηχανίας και του εμπορίου. Μια τέτοια θεώρηση απορρέει από τη γενικότερη αντίληψη περί εμπορευματοποίησης των πάντων στα πλαίσια της καπιταλιστικής κοινωνίας, όπου όλα εμπορευματοποιούνται και κάθε εμπόρευμα έχει και την τιμή του.

Οι αναλυτικές - ερμηνευτικές κατηγορίες που θα αξιολογούνται κάθε χρόνο από τον Σύλλογο και τον Διευθυντή του σχολείου είναι:

→ Δεδομένα του σχολείου - Εκπαιδευτικές Διαδικασίες - Εκπαιδευτικά Αποτελέσματα.

Ειδικότερα η Αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου (ΑΕΕ) περιλαμβάνει:

- Την αποτίμηση του εκπαιδευτικού έργου
- Τον προγραμματισμό δράσεων βελτίωσης
- Την υλοποίηση, παρακολούθηση και αξιολόγηση των δράσεων
- Την αξιολόγηση και αξιοποίηση των αποτελεσμάτων των δράσεων.

Η πρώτη γενική παρατήρηση είναι ότι με αυτό τον τρόπο κατακερματίζεται και ποσοτικοποιείται η εκπαιδευτική διαδικασία. Και ακόμα χειρότερα επιχειρείται η ποσοτικοποίηση και μέτρηση χαρακτηριστικών της προσωπικότητας μαθητών και εκπαιδευτικών. Επιδιώκεται να επικυρωθούν ως αντικειμενικά μετρήσιμα στοιχεία της προσωπικότητας και νοητικές λειτουργίες των υποκειμένων της εκπαιδευτικής διαδικασίας, όπως η διδακτική ή μαθησιακή ικανότητα, η πνευματική και επιστημονική συγκρότηση, η ικανότητα επικοινωνίας και ο τρόπος συμπεριφοράς, οι διαπροσωπικές σχέσεις, οι ιδέες, η φαντασία, η πρωτοβουλία κ.ά.

Είναι σαφές, ότι δεν υπάρχουν απόλυτοι κανόνες παιδαγωγικής και συμπεριφορών. Χιλιάδες προσπάθειες των αστικών ιδεολογιών και των παιδαγωγικών ερευνητικών σχολών τους, οδηγήθηκαν πάντα στο ίδιο αποτέλεσμα. «Δεν υπάρχουν παιδαγωγικοί κανόνες και συμπεριφορές που να προάγουν από μόνες τους και αποδεδειγμένα το μορφωτικό αγαθό». Γιατί η παιδαγωγική σχέση μαθητή - καθηγητή, εκπαιδευτικού - εκπαιδευόμενου, εσωκλείει τους βαθύτερους προσδιορισμούς και ανάγκες της ανθρώπινης ύπαρξης. Άλλωστε, μην ξεχνάμε, ότι σύμφωνα με τα νεότερα επιστημονικά πορίσματα γίνεται ευρύτερα αποδεκτή η αλήθεια: «**Δεν υπάρχει κώδικας διδασκαλίας που να μπορεί να εφαρμοστεί παντού με τα ίδια αποτελέσματα, ούτε μπορεί να εξακριβωθεί επιστημονικά ποια διδασκαλία αποδίδει περισσότερο**».

Σε συνθήκες «αξιολογικής δικτατορίας» το παιδαγωγικό και διδακτικό έργο των εκπαιδευτικών μετατρέπεται σε ένα στεγνό διοικητικό μηχανισμό, συμπλήρωσης αριθμών και φορμών, το σημαντικότερο είναι ότι οι «αντικειμενικές» μετρήσεις θα παράγουν ενοχοποιήσεις, κατάταξη και ανταγωνισμό. Η **σχολική κοινότητα από χώρος συνεργασίας και συμβιωτικής προσπάθειας θα γίνει βαθμιαία χώρος απόκρισης, προσωπικής προβολής και διαρκούς ανταγωνισμού**.

Μέσα πόροι - νηλοτεχνική υποδομή και μαθητική διαρροή

Οι δαπάνες στα σχολεία έχουν μειωθεί κατά 33% (2009 - 2013) και κατά 47% μέχρι το 2016, όπου το σύνολο των δαπανών για τη δημόσια εκπαίδευση θα συρρικνωθεί στο 2,15% του ΑΕΠ. Σχολεία κλείνουν, το

σχολικό δίκτυο συρρικνώνεται στο όνομα του «μνημονιακού εξορθολογισμού». Την ίδια στιγμή ζητείται στα πλαίσια της αυτοαξιολόγησης, η αναζήτηση πόρων και αποτιμάται η χορηγία των γονέων και άλλων φορέων.

Άμεσος στόχος, που αποκρύπτεται επιμελώς, είναι καταρχήν η **εξεύρεση πόρων** για την εκπαίδευση έξω από τον κρατικό προϋπολογισμό. Αυτό οδηγεί στην προσαρμογή του επιπέδου της παρεχόμενης εκπαίδευσης, στις οικονομικές δυνατότητες της τοπικής κοινωνίας, ενώ ταυτόχρονα μειώνει ακόμη πιο πολύ την κρατική επιχορήγηση και καταργεί σταδιακά τον όποιο ενιαίο και δωρεάν χαρακτήρα της εκπαίδευσης. **Οι εκπαιδευτικοί δείχνει** αποτυπώνουν το φαινόμενο της πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης δείχνοντας το βαθύ χάσμα ανάμεσα σε αυτούς που διαβαίνουν επιτυχώς τα σκαλοπάτια της εκπαιδευτικής σταδιοδρομίας και εκείνους για τους οποίους οι πόρτες του εκπαιδευτικού συστήματος κλείνουν οριστικά. Αν ρίξουμε μια ματιά στα ελληνικά στοιχεία με βάση την ετήσια έκθεση του ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ για την εκπαίδευση την περίοδο **2002-2007**, θα διαπιστώσουμε ότι από την πρωτοβάθμια εκπαίδευση διέκοψαν τη φοίτησή τους περίπου **24.588** μαθητές, ενώ από τα Γυμνάσια **82.719** μαθητές αντίστοιχα. Με άλλα λόγια, η διαρροή την ίδια περίοδο από την υποχρεωτική εκπαίδευση ξεπέρασε τους **100.000** μαθητές. Ταυτόχρονα, στη βαθμίδα της τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης εμφανίζεται ακόμη μεγαλύτερο πρόβλημα, αφού η διαρροή την ίδια περίοδο έφτασε στους **101.744** μαθητές -όση δηλαδή η διαρροή σε ολόκληρη την υποχρεωτική εκπαίδευση- αποδεικνύοντας την απαξίωση της **Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης**. Όμως αυτά είναι στοιχείο πριν ενσκήψει η μνημονιακή καταιγίδα. Σαν εξετάσουμε την περίοδο 2008 - 2013 τα ποσοστά εγκατάλειψης έχουν εκτοξευτεί στα ύψη. Άραγε η κυβέρνηση χρειάζεται την αυτοαξιολόγηση για να τα καταγράψει ή μήπως μέσα από αυτή θα αποτινάξει από πάνω της τις ευθύνες και τις ενοχές και θα τις φορτώσει στις πλάτες των εκπαιδευτικών;

Ο μεγάλος «ένοχος» ή πώς οι δύτες ενοχοποιούν τα δύματα

Στην πρόταση για αυτοαξιολόγηση αποκρύπτεται συνειδητά η βασική παραδοχή για την εκπαίδευση: ότι οι κοινωνικές παράμετροι και καταστάσεις είναι αυτές που καθορίζουν το περιεχόμενο και τις διαδικασίες της. Η αυτοαξιολόγηση αποσιωπά συστηματικά τόσο την επίδραση των κοινωνικών ανισοτήτων και διαφορών στις σχολικές επιδόσεις όσο και τις ευθύνες της κρατικής πολιτικής. Αντί να αναγνωρίσει τον κοινό τόπο της επισημονικής έρευνας, σύμφωνα με τον οποίο η κοινωνική προέλευση επιδρά περισσότερο από κάθε άλλο παράγοντα στις επιδόσεις των μαθητών, κομπορρημονεί ότι «κινητοποιεί όλους τους παράγοντες του σχολείου», εννοώντας σχεδόν αποκλειστικά τους εκπαιδευτικούς.

Αντί να αναγνωρίσει την κρατική ευθύνη στην διαμόρφωση των ταξικών ανισοτήτων, στην επιλογή σκοπών και στόχων, στον καταρτισμό των προγραμμάτων, στη συγγραφή των βιβλίων, στις ελλείψεις της υλικοτεχνικής υποδομής, στην απαξίωση του ανθρώπινου δυναμικού, φορτώνει τις ευθύνες στους εκπαιδευτικούς.

Η «αξιολόγηση» της σχολικής μονάδας, η οποία στην πιο ακραία έκφραση της θα συνδέεται με τις **εξεταστικές επιδόσεις των μαθητών εκτός του ισοπεδωτικού της χαρακτήρα, θα χωρίζει τα σχολεία σε κατηγορίες**, θα οξύνει τον μεταξύ τους ανταγωνισμό, δηλητηριάζοντας εκπαιδευτικές και κοινωνικές σχέσεις, διαφοροποιώντας τους τρόπους χρηματοδότησης, βάζοντας τους χορηγούς από το παράθυρο και τους γονείς να στηρίζουν οικονομικά τη λειτουργία, οδηγώντας πολλά σχολεία στο μαρasmus και τελικά στο κλείσιμο.

Όπως προβλέπεται στο άρθρ. 9 της τροπολογίας του Υπουργείου Παιδείας για την «Αρχή Διασφάλισης Ποιότητας στην Εκπαίδευση» (Α.Δ.Π.Π.Δ.Ε.), αλλά και η έκθεση του ΟΟΣΑ (σελ. 66 - παρ. 126/127), οι επιδόσεις των μαθητών θα συνοπλογογίζονται για την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών, αλλά και την παραμονή τους στο σχολείο! «Οι αξιολογήσεις να έχουν ουσιαστικές συνέπειες για τους αξιολογούμενους, καθώς είναι ο μόνος τρόπος να διασφαλιστεί ότι αντιμετωπίζονται με σοβαρότητα», αναφέρει ο ΟΟΣΑ. Και συνεχίζει: «Η αξιολόγηση της επίδοσης των εκπαιδευτικών μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί προκειμένου να καθοριστεί η εξέλιξη της σταδιοδρομίας, να ανταμειφθεί η καλή επίδοση ή να επιβληθούν κυρώσεις για εκπαιδευτικούς με χαμηλές επιδόσεις. Κατ' αυτόν τον τρόπο, βοηθά επίσης τα σχολεία να κρατούν τους ικανούς εκπαιδευτικούς και καθιστά τη διδασκαλία ελκυστική επιλογή σταδιοδρομίας».

Συλλογικότητα - Αντίσταση

Χωρίς ψευδαισθήσεις για το ρόλο της αξιολόγησης οικοδομούμε μέτωπο αντίστασης - απόρριψης της αξιολόγησης. Η αξιολόγηση συνολικά λειτουργεί ως μηχανισμός εργασιακής - ιδεολογικής ομηρίας και απολύσεων, αποδόμησης της δημόσιας εκπαίδευσης και κατηγοριοποίησης σχολείων - μαθητών και εκπαιδευτικών. Να συμβάλουμε στη διαμόρφωση ενός μορφωτικού κοινωνικού κινήματος που θα διεκδικεί έναν «άλλο» ρόλο για τον εκπαιδευτικό και την εκπαίδευση. Έχουμε πρόταση - όχι για να εξωραίσουμε την αξιολόγηση - και όραμα για ένα άλλο σχολείο που να χωρά όλα τα παιδιά χωρίς φραγμούς και διακρίσεις και αυτό δεν μπορεί παρά να συνδέεται με αιτήματα που δεν ενσωματώνονται και δεν εξωραίζουν το καπιταλιστικό σύστημα, αλλά συνδέονται άρρηκτα με τον αγώνα για μια ανθρωποκεντρική κοινωνία.

* (Ολόκληρο το κείμενο: www.alfavita.gr/tags/γιώργος-καββαδίας)

Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΕΠΙΘΕΣΗ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

(αποσπάσματα)

της Αμυλίας ΤΣΑΓΚΑΡΑΤΟΥ

Η επίθεση ενάντια στη δημόσια εκπαίδευση ως κοινωνικό αγαθό είναι γενικευμένη, συντονισμένη, παγκόσμια. Από τις ΗΠΑ μέχρι τη Νέα Ζηλανδία, από τη Δανία και την Αγγλία μέχρι τις χώρες του Ευρωπαϊκού Νότου, από το Μεξικό μέχρι τις χώρες της Αφρικής, το δημόσιο σχολείο και οι εκπαιδευτικοί που διδάσκουν σε αυτό βρίσκονται στο μάτι του κυκλώνα. Κοινές συνισταμένες όλων των «μεταρρυθμίσεων» που επιχειρούνται παντού είναι η μεγαλύτερη σύνδεση του σχολείου με την αγορά και τις επιχειρήσεις – ανεξάρτητα με τους όρους που χρησιμοποιούνται σε κάθε χώρα (ιδιωτικοποίηση, εμπορευματοποίηση, επιχειρηματικό σχολείο) η ουσία παραμένει ίδια, η δραστική περικοπή των δημόσιων δαπανών για την παιδεία, η προσπάθεια σύνδεσης του μισθού των εκπαιδευτικών με την αποδοτικότητα και τα μαθησιακά αποτελέσματα (“performance pay”), η έμφαση στην αξιολόγηση εκπαιδευτικών και μαθητών. Και φυσικά παντού ο εκπαιδευτικός είναι ο «**αποδιονομαζόμενος τράγος**», αυτός που «**ευθύνεται για την κακή κατάσταση της δημόσιας εκπαίδευσης**».

Σε πολλές χώρες έχουν γεννηθεί κινήματα αντίστασης και αντιπαράθεσης με τις παραπάνω πολιτικές. Κινήματα που σε αρκετές περιπτώσεις αντιμετωπίζονται με σκληρή καταστολή -από τους φοιτητές της Χιλής, τους εκπαιδευτικούς στο Μεξικό, τους μαθητές σε χώρες της Αφρικής που δολοφονούνται όταν διαδηλώνουν, τους εκπαιδευτικούς στο Σικάγο. Εντυπωσιακές επίσης είναι και οι πρόσφατες κινητοποιήσεις των εκπαιδευτικών στην Πορτογαλία και στη Δανία, ακόμα και στη Νέα Ζηλανδία όπου τα αιτήματα – κι εδώ η ομοιότητα δεν είναι συμπτωματική – **θυμίζουν πολύ τις βασικές αιχμές της δικής μας αντιπαράθεσης απέναντι στην επίθεση που δέχεται το δημόσιο σχολείο: αύξηση των ωρών εργασίας, αύξηση των μαθητών ανά τμήμα, απολύσεις εκπαιδευτικών, αξιολόγηση και η σύνδεσή της με το μισθό, μείωση των αποδοχών, αύξηση της ελαστικής εργασίας στο σχολείο («contract teachers» – συμβασιούχοι εκπαιδευτικοί).**

Τι συμβαίνει λοιπόν; Γιατί τέτοια συνολική και γενικευμένη επίθεση απέναντι στο δημόσιο σχολείο, τους εκπαιδευτικούς και τους εκπαιδευόμενους; Για να δώσουμε απάντηση στο ερώτημα, είναι σκόπιμο να δούμε τη σύνδεση της εκπαίδευσης με τις καπιταλιστικές αναδιαρθρώσεις,...

Στο προηγούμενο στάδιο του καπιταλισμού, η μαζική τυποποιημένη παραγωγή και οι μορφές εκμετάλλευσης που στηρίζονταν κυρίως στην απόσπαση

σχετικής υπεραξίας, δημιουργούσαν την ανάγκη ενός σχετικά ομοιόμορφου εργατικού δυναμικού και μιας διανοήσης με συγκεκριμένο ιεραρχικό ρόλο. Τα παραπάνω σε συνδυασμό με τον διαφορετικό συσχετισμό δυνάμεων και την ύπαρξη **ισχυρών εργατικών και εκπαιδευτικών κινημάτων** οδήγησαν σε μια σχετική μαζικοποίηση της εκπαίδευσης, ένα εκπαιδευτικό μοντέλο με σχετικά ομοιόμορφους και ενιαίους όρους, τη δυνατότητα πρόσβασης σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης ακόμα και των πιο φτωχών λαϊκών στρωμάτων. Δημιουργήθηκαν τα «**ενιαία σχολεία**», ενώ οι ιδέες της «**κοινωνικής δικαιοσύνης**», της «**ισότητας των ευκαιριών στην εκπαίδευση**» ήταν στην ατζέντα των εκπαιδευτικών πολιτικών – όσο βέβαια μπορούσαν ακόμα και σε κείνη την περίοδο να αποκτούν ουσιαστική υπόσταση, αφού ποτέ στον καπιταλισμό δεν μπορούσαμε και δεν μπορούμε να μιλάμε για πλήρη ικανοποίηση των αναγκών της εργαζόμενης πλειοψηφίας, και όχι μόνο στην εκπαίδευση.

Από τα τέλη όμως της δεκαετίας του '70 και κυρίως στην δεκαετία του '80 αρχίζει να υπάρχει σφοδρή αντίδραση των συντηρητικών ενάντια στην «ιδεολογία του εξισωτισμού στην εκπαίδευση» όπως την ονόμαζαν. Ο **Χέλμουτ Κολ** στη Γερμανία ονόμασε το ενιαίο σχολείο «σχολείο του διαβόλου», στη **Μεγάλη Βρετανία** οι Μαύροι Βίβλοι με τίτλους «**Ο αγώνας για την εκπαίδευση**» και η «**Κρίση στην εκπαίδευση**» στη δεκαετία του '70 κατηγορούσαν την ιδεολογία του «**εξισωτισμού**» για την «**πτώση του επιπέδου της εκπαίδευσης**», ενώ στην **Αμερική του Ρίγκαν το 1983** η έκθεση με τίτλο «**Ένα Έθνος σε κίνδυνο: η επιτακτική ανάγκη για εκπαιδευτική μεταρρύθμιση**» έβαλε τις βάσεις για όλες τις αντικατασκευαστικές μεταρρυθμίσεις που ακολούθησαν. Έτσι λοιπόν, από τα τέλη της δεκαετίας του '80 αλλά κυρίως στη δεκαετία του '90 έχουμε μια σειρά θεσμικές παρεμβάσεις στα εκπαιδευτικά συστήματα για να γίνουν «**λειτουργικότερα, αποδοτικότερα, αποτελεσματικότερα**». Γεγονός που αντανάκλα την ταυτόχρονη εντατικοποίηση και την προσπάθεια απόσπασης και απόλυτης υπεραξίας το πεδίο των εργασιακών και παραγωγικών σχέσεων, την προσπάθεια «**παραγωγικοποίησης**» ακόμα και των νοτικών και πνευματικών διαδικασιών, την προσπάθεια «**αντικειμενικοποίησης και μετρησιμότητας**» όλων των διαδικασιών στη σφαίρα όχι μόνο της παραγωγής αλλά και της «**σύλληψης**», της καινοτομίας, της **φαντασίας, τη μετατροπή της γνώσης σε πρώτη ύλη στη διαδικασία της παραγωγής**.

Η εκπαίδευση στην υπηρεσία του ανταγωνισμού των καπιταλιστικών κέντρων

«Η Αμερική δεν θα πετύχει στον 21^ο αιώνα εάν δεν κάνουμε καλύτερη δουλειά στην εκπαίδευση των παιδιών μας. Απευθύνω την πρόσκληση στους κυβερνήτες και τα σχολικά συμβούλια, τους διευθυντές και τους εκπαιδευτικούς, τους γονείς και τους μαθητές. Εάν θεσπίσετε και βάλετε σε ισχύ αυστηρές προδιαγραφές και αξιολογήσεις, εάν βάλετε τους δασκάλους που ξεχωρίζουν στην εμπροσθοφυλακή, τότε η πολιτεία σας μπορεί να κερδίσει τη χρηματοδότηση του προγράμματος *Race to the Top*, που όχι μόνο θα βοηθήσει τους μαθητές να ανταγωνιστούν τους εργαζόμενους σε όλο τον κόσμο, αλλά θα της επιτρέψει να εκπληρώσουν τη δοσμένη από το Θεό ικανότητά τους».

Μπαράκ Ομπάμα, εισαγωγική ομιλία για το *Race to the Top*

ΕΕ, Ανασχεδιασμός της Εκπαίδευσης....

«Η επένδυση στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης για την ανάπτυξη δεξιοτήτων έχει ζωτική σημασία για την τόνωση της ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας: οι δεξιότητες καθορίζουν την ικανότητα της Ευρώπης να αυξήσει την παραγωγικότητα. Μακροπρόθεσμα, οι δεξιότητες μπορούν να αποτελέσουν μοχλό για την καινοτομία και την ανάπτυξη.... Η μαζική αύξηση της παγκόσμιας προσφοράς εργατικού δυναμικού με υψηλή ειδίκευση κατά την τελευταία δεκαετία θέτει την Ευρώπη σε δοκιμασία. Η εποχή που ο ανταγωνισμός προερχόταν κυρίως από χώρες που μπορούσαν να προσφέρουν μόνο εργασία χαμηλής ειδίκευσης έχει παρέλθει....»

«Το ελληνικό σχολείο δεν είναι ανταγωνιστικό στα πλαίσια της ΕΕ αλλά και διεθνώς με βάση τους δείκτες της PISA».

(Άννα Διαμαντοπούλου, Νέο Σχολείο)

«Αν δεν υπάρχει αναγέννηση της Εκπαίδευσης δεν θα υπάρχει ανάκαμψη της χώρας».

(Κωνσταντίνος Αρβανιτόπουλος)

Παραθέτοντας τα παραπάνω αποσπάσματα που έχουν σχέση με τις βασικές και θεμελιώδεις νεοσυντηρητικές αναδιαρθρώσεις στις ΗΠΑ, στην ΕΕ και στη χώρα μας, γίνεται φανερό ότι οι αναδιαρθρώσεις αυτές είναι απόλυτα αναγκαίες για το κεφάλαιο στο πλαίσιο του **καπιταλιστικού ανταγωνισμού**. Είναι όντως ανάγκη του συστήματος να «παράγει» πιο εξειδικευμένα στελέχη, τα οποία από τη μια εντατικοποιώντας την εργασία τους και από την άλλη «απομυζώντας» κάθε ρανίδα της δημιουργικότητας, της σκέψης και της φαντασίας τους να μπορεί να κερδίζει «πόντους» στον καπιταλιστικό ανταγωνισμό (σε αυτά τα πλαίσια πρέπει να βλέπουμε και το γεγονός της μετανάστευσης χιλιάδων επιστημόνων από τη χώρα μας στο εξωτερικό, μια μετανάστευση εντελώς διαφορετικού χαρακτήρα από την μεταπολεμική μετανάστευση, που το κεφάλαιο των χωρών υποδοχής αναζητούσε φτηνά και μαζικά εργατικά χέρια). Αυτό βέβαια ταυτόχρονα σημαίνει ότι για την **πλειοψηφία προβλέπεται μόνο η προσφορά εκείνων των απόλυτα αναγκαίων δεξιοτήτων και «κομματιών γνώσης» που θα χρειάζονται για τη διαβίου απασχολησιμότητα και καταρτισιμότητά τους.**

«...Εκείνοι που είναι υπεύθυνοι για την οικονομική κρίση, που έχασαν δισεκατομμύρια δολάρια με τις διεφθαρμένες πρακτικές τους και πούλησαν ...υποθήκες σε εκατομμύρια ιδιοκτήτες σπιτιών έχουν, κατά ειρωνικό τρόπο, γίνει οι πηγές της σοφίας και της ενόρασης όσον αφορά στον τρόπο με τον οποίο οι νέοι μας πρέπει να εκπαιδεύονται...»

Henry Giroux, «Ο πόλεμος ενάντια στους Εκπαιδευτικούς των Δημόσιων Σχολείων»

Από την Παγκόσμια Τράπεζα και τον ΟΟΣΑ, από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τις κυβερνήσεις, από τους εργοδοτικούς φορείς και τις επιχειρήσεις, όλοι παρεμβαίνουν και καθορίζουν την εκπαιδευτική πολιτική, με μια υπερπαραγωγή «ντοκουμέντων γραμμής». Η «κόκκινη κλωστή» που συνδέει τις αποφάσεις όλων των καπιταλιστικών υπερεθνικών και εθνικών οργανισμών είναι η ανάγκη να συνδεθεί ακόμα περισσότερο η εκπαίδευση με τις ανάγκες της καπιταλιστικής αγοράς. Να δίνεται έμφαση στις δεξιότητες και όχι στη γνώση. Να αξιοποιηθεί κάθε μορφή άτυπης εκπαίδευσης, κάθε ατομική διαδρομή στην απόκτηση δεξιοτήτων και προσόντων έξω από την οργανωμένη, μαζική εκπαίδευση όπως τη γνωρίσαμε μέχρι σήμερα. Να υπάρχει χρηματοδότηση από τον ιδιωτικό τομέα. Να υπάρχουν μετρήσιμοι δείκτες και να αξιολογείται κάθε δραστηριότητα εκπαιδευτικών και εκπαιδευομένων. Να θεωρείται η εκπαίδευση ως «πεδίο δόξης λαμπρό» για κάθε είδους **επιχειρηματική δραστηριότητα**, από τη χρηματοδότηση και την παρέμβαση στο περιεχόμενο των βιβλίων και των προγραμμάτων, μέχρι τις νέες τεχνολογίες και την είσοδο των επιχειρηματιών σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης.

Όπως για συνολικά το δημόσιο τομέα, έτσι και για την εκπαίδευση οι λέξεις- κλειδιά είναι: αποτελεσματικότητα, μετρησιμότητα, ποιότητα του παραγόμενου έργου, λογοδοσία, αξιολόγηση. Ας δούμε λίγο πιο αναλυτικά:

α. Αντί για το σχολείο των κρατικών δαπανών, στο σχολείο των επενδύσεων

Η χρηματοδότηση της εκπαίδευσης θεωρείται πια «επένδυση» που ως τέτοια θα πρέπει να έχει και τα ανάλογα αποτελέσματα. Η μείωση των κρατικών δαπανών δεν γίνεται μόνο για λόγους «δημοσιονομικής προσαρμογής». Εξάλλου τέτοιες μειώσεις έχουμε και σε χώρες χωρίς οικονομική κρίση. Φυσικά «έξυπνες επενδύσεις» θεωρούνται εκείνες που θα ενθαρρύνουν τις άτυπες μορφές μάθησης, που θα ενισχύουν την κατεύθυνση της απόκτησης δεξιοτήτων, που θα μπορούν να εξασφαλίζουν ένα μίνιμουμ επίπεδο καταρτισσιμότητας και απασχολησιμότητας – προωθώντας ταυτόχρονα και την αναζήτηση και την εκπαίδευση εξειδικευμένων επιστημόνων και τεχνικών.

β. Αντί για το μαζικό σχολείο των συλλογικών κατακτήσεων και δικαιωμάτων, στο σχολείο της προσωπικής ευθύνης, της εξατομικευμένης διαδρομής

More schooling, less learning. Ο ΟΟΣΑ και η Παγκόσμια Τράπεζα χρησιμοποιούν ένα «αυθαίρετο» συμπέρασμα – ότι δηλαδή φοιτούν περισσότερα παιδιά στο σχολείο την τελευταία δεκαετία, αλλά τα «αποτελέσματα μάθησης» είναι λιγότερα – για να πουν το εξής: σημασία δεν έχει πόσα χρόνια φοιτά κάποιος στις παραδοσιακές δομές εκπαίδευσης, πόσα χρόνια «είναι κάποιος σε μια τάξη», αλλά ο αριθμός των δεξιοτήτων που αποκτά σε όλη τη διάρκεια του βίου του. Γι' αυτό και ο όρος «εκπαιδευτικό σύστημα» περιλαμβάνει πια και όλες τις μορφές «άτυπης μάθησης», στις οποίες δίνεται ιδιαίτερη έμφαση. Το πτυχίο ως προσόν διορισμού ή συνολικά της επαγγελματικής αποκατάστασης, που αποτύπωνε το συλλογικό κατεκτημένο εκείνων που αποφοιτούσαν από την τριτοβάθμια εκπαίδευση έχει γίνει απλά κουρελόχαρτο. Τα συλλογικά δικαιώματα των εργαζομένων –και φυσικά όχι μόνο στην εκπαίδευση– έχουν συντριβεί στις δεκάδες διαφορετικές κατηγορίες, στο ατέλειωτο ατομικό κυνήγι των «χαρτιών» και των προσόντων, στις ατομικές πια συμβάσεις. Διαφορίζεται μια ριζική και βαθύτατη αλλαγή στον τρόπο αντίληψης του εκπαιδευτικού συστήματος συνολικά, με τη διαμόρφωση ενός αξιακού συστήματος που βασίζεται στον άκρατο ανταγωνισμό σε όλα τα επίπεδα, στην επιβίωση και στην καπιταλιστική ορθολογικότητα.

γ. Αντί για το σχολείο της γνώσης, το σχολείο της δεξιότητας, της πληροφορίας, των standards («προτύπων»)

Η λέξη «γνώση» εξοβελίζεται από όλα σχεδόν τα κείμενα για την εκπαίδευση και την εκπαιδευτική πολιτική και αντικαθίσταται με τις λέξεις «κατάρτιση» και «δεξιότη-

τες». Για τις καπιταλιστικές ανάγκες «ποιοτική» είναι η εκπαίδευση που θα έχει «πρότυπα» με προκαθορισμένους εκπαιδευτικούς στόχους, με ισχυρή «ηγεσία», με δυνατότητα ακριβούς μέτρησης, με κουλτούρα αξιολόγησης και ανταγωνιστικότητας, με σαφή προσδιορισμό της ακαδημαϊκής προόδου των μαθητών. Ο εκπαιδευτικός μετατρέπεται σε απλό διεκπεραιωτή προκαθορισμένων εκπαιδευτικών στόχων, «καταναλωτή» προγραμμάτων, καταρτίσεων, σεμιναρίων. Αντί για υποκείμενο αλλαγής και παραγωγής γνώσης, γίνεται ένας κατάρτισμένος ή κατάρτισιμος τεχνοκράτης, που εκτελεί στόχους αποφασισμένους από «ειδικούς» μακριά από την πραγματικότητα της τάξης, που τιμωρείται μέσω της αξιολόγησης για την «κακή» εκτέλεση και *ας μην έχει καμία παρέμβαση στο επίπεδο της σύλληψης. Μέσα σε αυτά πλαίσια ο μαθητής πρέπει να υπηρετεί πια τις ανάγκες του σχολείου, αντί το σχολείο να υπηρετεί τις ανάγκες του μαθητή.*

δ. Αντί για μόνιμη εργασία για όλους, ανεργία για μεγάλα τμήματα της νεολαίας και του εργατικού δυναμικού, απασχόληση προσωρινή, βραχύχρονη, αβέβαιη

Φυσικά όλα τα παραπάνω έρχονται να «κουμπώσουν» και με το είδος του εργαζόμενου που πια προετοιμάζουν. Η περίφημη «καταπολέμηση της ανεργίας» και τα «προγράμματα απασχόλησης» θέλουν τη νεολαία αναλώσιμη, σε ολιγόμηνες κατάρτισεις και απασχόληση μιας χρήσης, ουσιαστικά απλήρωτης όταν ο κατώτατος μισθός είναι πια **586 ευρώ μικτά**, και στα προγράμματα **ΕΣΠΑ** με οροφή τα 490 ευρώ μικτά και μάλιστα με ακόμα λιγότερα για τους νέους κάτω των 25 ετών!

Το δικό μας όραμα δεν είναι ο υποταγμένος, ο άβουλος εκπαιδευτικός, που δεν νοιάζεται για το περιεχόμενο της εργασίας του. Αλλά ο **εκπαιδευτικός που τολμάει** ρήξεις και ανατροπές σε όλα τα επίπεδα, που πρωτοπορεί μέσα κι έξω από την τάξη, στη διαδήλωση και στην απεργία, στα αντιμαθήματα και στην παιδαγωγική σχέση με τους μαθητές του.

Η μαχόμενη εκπαίδευση πρέπει να πρωτοστατήσει στην κριτική των βιβλίων, του αναλυτικού προγράμματος και του εξεταστικού κάτεργου. Να διαμορφώνει μια πραγματική παιδαγωγική σχέση με τους μαθητές, να εμπνέει την αγάπη για την ολόπλευρη γνώση και την κριτική σκέψη. Να πρωταγωνιστεί στη δημιουργία ενός συνολικού και συλλογικού ρεύματος **αμφισβήτησης της κρατικής παιδαγωγικής** που θα απονομιμοποιεί τα κυρίαρχα κριτήρια του συστήματος σήμερα, τον ανταγωνισμό, τον ατομισμό, την πειθάρχηση, την εργαλειακή σχέση με τη γνώση και θα προβάλλει μέσα από συλλογικές δράσεις την αλληλεγγύη, το σχολείο των όλων και των ίσων.

*Ολόκληρο το άρθρο στο:
<http://www.parembasis.gr/?p=3225>

ΑΥΤΟΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

Μια κριτική προσέγγιση

(αποσπάσματα)

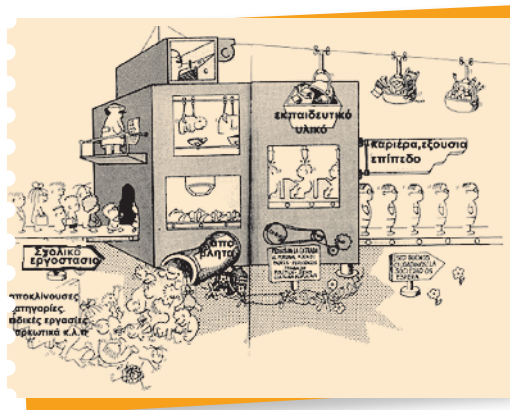
του Κώστα ΔΙΑΜΑΝΤΗ

Το πρόγραμμα αυτοαξιολόγησης αποτελεί μια συμπληρωματική μόνο μορφή, κοντά στην ήδη νομοθετημένη: α) Ατομική αξιολόγηση των εκπαιδευτικών (από διευθυντή και σχολικό σύμβουλο) και β) την εξωτερική αξιολόγηση των σχολείων, η οποία διαφαίνεται ότι θ' ακολουθήσει σε μια επόμενη φάση.

Το πρόγραμμα «αυτοαξιολόγησης της σχολικής μονάδας» αποτελεί ένα σημείο τομής (για τα ελληνικά εκπαιδευτικά δεδομένα), στο βαθμό που σ' αυτό αποτυπώνεται η πρόθεση του υπουργείου να αυτο-αξιολογούνται τα σχολεία στη βάση συγκεκριμένων *Τομέων-δεικτών* και *κριτηρίων* (ποσοτικών και ποιοτικών), τα οποία υποτίθεται πως εξειδικεύουν και κάνουν συγκεκριμένο το λεγόμενο «εκπαιδευτικό έργο». Οι δείκτες αυτοί φαίνεται πως αποτελούν, σε πολύ μεγάλο βαθμό, μετάφραση «για την ελληνική πραγματικότητα» των 16 δεικτών αξιολόγησης της σχολικής εκπαίδευσης που είχε προτείνει παλιότερα η *Ευρωπαϊκή Επιτροπή*. Επίσης, οι δείκτες αυτοί παρακολουθούν ανάλογους δείκτες και κριτήρια, τα οποία έχουν προταθεί κατά καιρούς από τον *Ο.Ο.Σ.Α.* και χρησιμοποιούνται σε διάφορες αγγλοσαξονικές χώρες, στο *πλαίσιο αξιολόγησης των σχολείων*.

Η αξιολόγηση των σχολείων με βάση τους συγκεκριμένους δείκτες προσανατολίζεται σε μεγαλύτερη διασύνδεση του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος με το ανταγωνιστικό περιβάλλον της αγοράς, που προωθούν οι δυο οργανισμοί (μέσω εκθέσεων-reports για τα εκπαιδευτικά συστήματα των χωρών-μελών του *Ο.Ο.Σ.Α.* ή μέσω, στην περίπτωση της *Ε.Ε.*, της λεγόμενης *Ανοικτής Μεθόδου Συντονισμού*). Απώτερος στόχος είναι η διάχυση μεταξύ των κρατών-μελών και η επιτάχυνση στην εφαρμογή στρατηγικών απόδοσης λόγου (αξιολόγησης) «σχολικών μονάδων» και εκπαιδευτικών, όσον αφορά το τριπλό πρόταγμα της «μετρησιμότητας», της «αποδοτικότητας», και της έμφασης στην καλλιέργεια και επίτευξη συγκεκριμένων δεξιοτήτων και γνωστικών στόχων.

Πρόκειται δηλαδή για μια τάση φαινομενικής αποκέντρωσης αρμοδιοτήτων σε ένα πλαίσιο συγκεντρωτικά ελεγχόμενων στόχων («αποκεντρωμένος -συγκεντρωτισμός»), ο οποίος, στην ουσία, εξασφαλίζει μεγαλύτερη «αποτελεσματικότητα» και νομιμοποίηση στην υλοποίηση των κεντρικών πολιτικών επιλογών της εκάστοτε κρατικής εξουσίας. Η «αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου των σχολικών μονάδων» προβλέπεται (με βάση τη σχετική εγκύκλιο) να γίνεται

σε πέντε τομείς: **Α. Τα Μέσα και τους Πόρους** (υλικοτεχνική υποδομή, οικονομικοί πόροι, ανθρώπινο δυναμικό), **Β. Τη Διοίκηση της σχολικής μονάδας** και την αξιοποίηση μέσω των πόρων, **Γ. Το Κλίμα και τις Σχέσεις** μεταξύ των παραγόντων της εκπαιδευτικής κοινότητας (εκπαιδευτικών-μαθητών-γονέων), **Δ. Τις Εκπαιδευτικές Διαδικασίες** (Ποσοστό στόχων του Προγράμματος Σπουδών που διδάχτηκαν, Ποσοστιαία αποτίμηση της επίτευξης των στόχων του Προγράμματος Σπουδών ανά γνωστικό αντικείμενο και ανά αριθμό μαθητών, συγκρότηση τράπεζας φύλλων εργασίας ανά γνωστικό αντικείμενο και ανά τάξη, τράπεζας θεμάτων για την αξιολόγηση των μαθητών εγκεκριμένων από το σύνολο των διδασκόντων ανά γνωστικό αντικείμενο, διαμόρφωση και ενημέρωση φακέλου μαθητή ανά γνωστικό αντικείμενο με εργασίες, γραπτές δοκιμασίες κ.ά.) και **Ε. Τα Εκπαιδευτικά Αποτελέσματα** (Αναλυτική και συγκριτική παρουσίαση των επιδόσεων των μαθητών κατά μάθημα, τάξη, τμήμα και φύλο -βελτίωση, στασιμότητα, απόρριψη, επανεξέταση, ποσοστά φοίτησης, διαρροής μαθητών, εκπαιδευτικά επιτεύγματα και πρόοδος των μαθητών σε σχέση με τους στόχους και τα περιεχόμενα του προγράμματος σπουδών). Κάθε τομέας εξειδικεύεται σε βασικούς δείκτες αυτοαξιολόγησης, οι οποίοι, με τη σειρά τους, αποτιμώνται στη βάση ποσοτικών και ποιοτικών κριτηρίων. Τη βασική ευθύνη για την εφαρμογή της αυτοαξιολόγησης έχουν ο διευθυντής και ο σύλλογος διδασκόντων των «σχολικών μονάδων» που θα συμμετάσχουν. Η υλοποίηση του προγράμματος προβλέπεται να πραγματοποιηθεί με *ομάδες εργασίας*, αποτελούμενες από μέλη του

συλλόγου διδασκόντων, οι οποίες θα είναι επιφορτισμένες με την υποχρέωση υποβολής εκθέσεων ανά τετράμηνο. Στις εκθέσεις αυτές θ' αποτυπώνονται όλες οι δράσεις του σχολείου, με βάση το πρόγραμμα της αυτοαξιολόγησης.

Ο κατακερματισμός, η καταγραφή και η αυτοαξιολόγηση των επιμέρους στοιχείων της εκπαιδευτικής και μαθησιακής διαδικασίας επιχειρείται, καταρχήν, με την αλλαγή της διοικητικής και οργανωσιακής δομής των σχολείων. Με βασικό δηλαδή και κύριο μοχλό την απόπειρα διοικητικής αναδιοργάνωσης του τρόπου λειτουργίας των σχολείων και τη λανθάνουσα (προς το παρόν) εισαγωγή σ' αυτά στοιχείων του λεγόμενου «νέου» management.

Οι «νέες» αρχές δημόσιας διοίκησης των «σχολικών μονάδων», που εισάγονται με έμμεσο τρόπο μέσω της αυτοαξιολόγησης (και αφορούν, κυρίως τους Τομείς Β και Γ της αυτοαξιολόγησης), «δεν είναι τίποτε περισσότερο από ένα σύνολο ιδεολογικών αρχών, στις οποίες βασικό πυρήνα συνιστά η παραδοχή ότι ο εκσυγχρονισμός και η ανανέωση-μεταρρύθμιση της εκπαίδευσης μπορεί να επιτευχθεί μόνο με τη χρησιμοποίηση οργανωσιακών μεθόδων, πρακτικών και εταιρικών αξιών που εφαρμόζονται στις ιδιωτικές επιχειρήσεις καθώς και με την υπαγωγή του δημόσιου σχολείου στους αγοραίους αυτούς κανόνες λειτουργίας».

Όλη αυτή η λογική και πρακτική που επιχειρεί να φέρει η αυτοαξιολόγηση αποτελεί μια ρηχή θεωρητική και συντηρητική ιδεολογική θεσμική-λειτουργιστική προσέγγιση του σχολείου, δάνεια από το χώρο της οργάνωσης των επιχειρήσεων και της βιομηχανίας. Η προσέγγιση αυτή «περιγράφει το σχολείο ως σύνολο σειρών από συνδεδεμένα στοιχεία, τα οποία μετατρέπουν τα "εισαγόμενα" στο θεσμό (δηλαδή πόρους, μέσα, υποδομή, δυνατότητες εκπαιδευτικού και μαθητικού δυναμικού) σε "εξερχόμενα" (δηλαδή μετρήσιμα "εκπαιδευτικά αποτελέσματα")». [...] Θεμελιώνεται στη λογική της επιδίωξης του μέγιστου αποτελέσματος με το ελάχιστο δυνατό κόστος.

Τα προηγούμενα στοιχεία αποτελούν ορισμένες μόνο εκφράσεις της μετάβασης από το παλιότερο πρόταγμα της κοινωνικής δικαιοσύνης και της ισότητας ευκαιριών στο νεοφιλελεύθερο λόγο περί «ανανέωσης, βελτίωσης, αξιολόγησης, επίτευξης των πιο πολλών με τα λιγότερα μέσα», μέσα από την προώθηση μιας κουλτούρας ατομικισμού που βασίζεται στην επιλογή και τη μεγαλύτερη αυτο-υπευθυνότητα.

Η απουσία κρίσιμων ερωτημάτων γύρω από τις ιδεολογικές και κοινωνικές ορίζουσες που διέπουν την εκπόνηση των αναλυτικών προγραμμάτων, την εξειδίκευση των διδακτικών στόχων και την επιλογή των περιεχομένων των σχολικών βιβλίων, το βαθμό συμβατότητας (καταλληλότητας) ή ασυμβατότητας που παρουσιάζει το περιεχόμενο αυτό με τις κοινωνικές,

πολιτιστικές, γλωσσικές και γνωστικές προϋποθέσεις μάθησης διαφοροποιημένων κοινωνικά μαθητών θέτει εκτός συζήτησης το ρόλο του κράτους και της πολιτικής εξουσίας και την καίρια συμβολή τους στα όποια αποτελέσματα έχει το σχολείο.

α) Η αξιολόγηση των όποιων «εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων» (Τομέας Ε) τι ακριβώς θα αφορά;

Τα λεγόμενα «εκπαιδευτικά αποτελέσματα» είναι ανεξάρτητα από τα στοιχεία κοινωνικής προέλευσης των μαθητών;

β) Πώς μπορεί να αγνοούνται δεδομένα διαχρονικών ερευνών,

τα οποία έχουν δείξει ακριβώς αυτή τη σχέση, δηλαδή σχολικής επίδοσης και κοινωνικής προέλευσης των μαθητών; Η συμβολή των στοιχείων κοινωνικής προέλευσης των μαθητών είναι μεθοδολογικά μετρήσιμη κατά τη διαδικασία αυτοαξιολόγησης των «εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων της σχολικής μονάδας»;

γ) Αποτελεί η κοινωνική προέλευση των μαθητών στοιχείο το οποίο εμπίπτει στις διαδικασίες στοχοθεσίας και ανατροφοδότησης,

οι οποίες προβλέπονται να γίνονται από την πλευρά των εκπαιδευτικών, κι αν συμβαίνει κάτι τέτοιο, πώς είναι δυνατή η παρέμβαση των εκπαιδευτικών σε μια κατεύθυνση «αλλαγής» αυτών των στοιχείων κοινωνικής προέλευσης των μαθητών τους, ώστε να υπάρξει βελτίωση των εκπαιδευτικών τους αποτελεσμάτων;

Το υπόβαθρο του νέου τρόπου εσωτερικής οργάνωσης και αυτοαξιολόγησης των σχολείων και η εστίαση σε ό,τι συμβαίνει στη «σχολική μονάδα», ως εάν αυτό να ήταν ένα «κλειστό πράγμα», το οποίο περιορίζεται στο μικρο-επίπεδο του καθενός σχολείου χωριστά, αποπλαισιώνει την εκπαιδευτική διαδικασία και το λεγόμενο «εκπαιδευτικό έργο» από τις ιδεολογικές και κοινωνικο-πολιτικές του προκείμενες.

Μ' αυτόν τον τρόπο τίθενται οι όροι και οι προϋποθέσεις για την **εμπέδωση πολιτικών επίρριψης της ευθύνης** στους άμεσους και ορατούς παράγοντες της εκπαιδευτικής διαδικασίας (μαθητές - εκπαιδευτικούς) για τα όποια αποτελέσματα (την όποια «αποτελεσματικότητα») παρουσιάζει το σχολείο, αθλώνοντας τις πιο μακρο-κοινωνικές και πολιτικές διαστάσεις της λειτουργίας του σχολείου.

Συνοψίζοντας υποστηρίζουμε ότι αυτή η εκδοχή οργάνωσης, διαχείρισης μέσων και ανθρώπινων πόρων, διανθισμένη και με ψυχολογίζοντα «σχήματα» διαχείρισης ενδο-σχολικών συγκρούσεων, ιδεολογικού προσεταιρισμού και θεσμικής ενσωμάτωσης των εκπαιδευτικών στην επίσημη στοχοθεσία του κρατικού μηχανισμού της εκπαίδευσης, έχει βρει εφαρμογές (κυρίως από τα μέσα της δεκαετίας του 1980) στις **Η.Π.Α., τη Μ. Βρετανία** καθώς και σε αρκετές ακόμη αγγλοσαξονικές χώρες.

Τα βασικά στοιχεία δηλαδή που σκιαγραφούν τη «νέα» πρόταση αυτοαξιολόγησης του σημερινού ελληνικού σχολείου αριθμούν περίπου δύο δεκαετίες εφαρμογής στις χώρες του υπαρκτού νεοφιλελευθερισμού.

Άλλη επίπτωση υπήρξε η δραστική συρρίκνωση της παιδαγωγικής και **διδακτικής αυτονομίας** των εκπαιδευτικών, η μεγάλη τυποποίηση και ομοιομορφία των διδακτικών τους πρακτικών, μέσω των πολλαπλών και αλληπάλληλων διαδικασιών αξιολόγησης και απόδοσης λόγου αλλά και του πολύπλευρου πολιτικο-ιδεολογικού ελέγχου της διδακτικής πράξης από το κράτος και τους μηχανισμούς της αγοράς.

Επίσης, η γενίκευση του φαινομένου εγκατάλειψης του **εκπαιδευτικού επαγγέλματος**, η ραγδαία αύξηση των επιπέδων άγχους και στρες στην εργασία των εκπαιδευτικών και, φυσικά, η μεγέθυνση των ποσοστών σχολικής αποτυχίας, μορφωτικών ελλειμμάτων και ανισοτήτων, με πρώτα θύματα, φυσικά, τα παιδιά των εργατικών στρωμάτων.

Τέλος, η **αποδόμηση** της ενιαίας κεντρικής χρηματοδότησης των σχολείων από το κράτος και η υπαγωγή των σχολείων σε μια αγοράία λογική αυτο-εξυπηρέτησης των οικονομικών τους αναγκών και αναζήτησης κορηγών και πόρων, μέσα από τη διάθεση των πιστώ-

σεων στα σχολεία σε κατά κεφαλήν βάση (ανά μαθητή), ακολουθώντας την αρχή «*τα χρήματα ακολουθούν το μαθητή*». Αποτέλεσμα αυτού ήταν η ατομική δαπάνη να πιστώνεται στο σχολείο που επιλέγει ο μαθητής, δημόσιο ή ιδιωτικό, με συνέπεια την αυξημένη γονεϊκή εμπλοκή και τον ανταγωνισμό μεταξύ των σχολείων για την προσέλκυση μαθητών και πόρων, στο πλαίσιο στόχων και κριτηρίων προσδιορισμένων από το κράτος.

Στα «νέα» **οργανωσιακά και «ποιοτικά» πλαίσια λειτουργίας** και αξιολόγησης των σχολείων που προτείνει το υπουργείο, μέσα από το εν λόγω πρόγραμμα, ανιχνεύονται στοιχεία τα οποία είχαν συγκεκριμένα (δυσμενή) αποτελέσματα όπου αυτά έχουν εφαρμοστεί. Τέτοιου είδους χαρακτηριστικά (με επίκεντρο και μοχλό αλλαγών τη «σχολική μονάδα») αποτέλεσαν κομβικά στοιχεία μετάλλαξης του δημόσιου χαρακτήρα του σχολείου σε αγοράία κατεύθυνση και, κατά συνέπεια, ανάπτυξης έμμεσων μορφών ιδιωτικοποίησης της εκπαίδευσης, μέσα κυρίως από την εισαγωγή στο σχολείο ιδεών, τεχνικών και πρακτικών δανείων από τον επιχειρηματικό τομέα.

Γι' αυτό και παρακολουθούμε τα τελευταία χρόνια στο ελληνικό σχολείο να αποσύρεται το παλιό μοντέλο του **γραφειοκράτη-διεκπεραιωτή** και απλού φύλακα της τήρησης του ωραρίου (διευθυντή) και να επιχειρείται (σταδιακά) η εισαγωγή του νέου προτύπου, του δυναμικού ηγέτη και του «χαρισματικού» φορέα εισαγωγής καινοτομιών και δημιουργού μιας «ανοιχτής σχολικής κοινότητας» επιχειρηματικού πνεύματος.

Η υλοποίηση ορισμένων τέτοιων κατευθύνσεων στη λειτουργία των σχολείων δεν είναι άσχετη με την όλο και μεγαλύτερη αυτονόμηση, τα τελευταία χρόνια, των διευθυντών «σχολικών μονάδων» από τη διδακτική πράξη (με την όλο και πιο γενικευμένη απαλλαγή τους από τα διδακτικά τους καθήκοντα), καθώς και με μια μερική άμβλυνση (γι' αυτούς) της οικονομικής καταπίεσης που υφίσταται ο υπόλοιπος κλάδος των εκπαιδευτικών.

Οι όποιες δηλαδή οργανωσιακές και άλλες αλλαγές στον **προσανατολισμό της λειτουργίας του σχολείου** είναι αναμενόμενο να περάσουν και μέσα από το νέο αναβαθμισμένο (ιεραρχικά-οικονομικά) ρόλο ενός μικρο-μεσαίου στελεχειακού δυναμικού, το οποίο θα αποτελέσει το βασικό θύλακα προώθησης των αγοραίων αυτών αλλαγών, τόσο στο πλαίσιο της εσωτερικής λειτουργίας του σχολείου όσο και στη σχέση του σχολείου με την αγορά, έχοντας φυσικά διασφαλιστεί νωρίτερα ο ιδεολογικός του προσεταιρισμός και η συνειδησιακή του υποταγή ή συναίνεση.

* (Ολόκληρο το άρθρο:
www.alfavita.gr/old/51048)

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΚΑΙ ΝΕΟΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΕΣ ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Εργασιακές σχέσεις, κρίση της διδασκαλίας και κρατικός παρεμβατισμός

του Χρήστου ΡΕΠΠΑ

Τεκνοκρατικός έλεγχος και αλληλεξάρτηση στους ρόλους των εκπαιδευτικών

Προσπαθώντας να κατανοήσουμε την έννοια του ρόλου εκπαιδευτικού πρέπει να σημειώσουμε ότι το περιεχόμενο και οι κατευθύνσεις της εκπαιδευτικής διαδικασίας δεν καθορίζονται από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς αλλά από το κράτος. Αντίθετα οι εκπαιδευτικοί εντάσσονται στα πλαίσια της ιεραρχικής δόμησης του εκπαιδευτικού συστήματος σ' ένα ρόλο **διεκπεραιωτικό - εκτελεστικό**, αποτελώντας το χαμηλότερο και πολυπληθέστερο κομμάτι της διοικητικής πυραμίδας. Πέρα από τις υποκειμενικές πεποιθήσεις των ίδιων των ατόμων για τη θέση τους και τη λειτουργία τους μέσα στο εκπαιδευτικό σύστημα ο ρόλος έχει **αντικειμενική και θεσμική διάσταση που σχετίζεται με την κοινωνική λειτουργία της εκπαίδευσης στις σύγχρονες καπιταλιστικές κοινωνίες**. (διευρυμένη αναπαραγωγή των κοινωνικών σχέσεων και της κυρίαρχης ιδεολογίας). Μ' άλλα λόγια ο ρόλος του εκπαιδευτικού μέσα στο σχολείο δεν ορίζεται υποκειμενικά από τις πεποιθήσεις ή στάσεις του εκπαιδευτικού σώματος αλλά από την συνάρθρωση της εκπαίδευσης με τις γενικότερες κοινωνικές σχέσεις εξουσίας. (Μηλιάς, 1988 «Η εκπαίδευση ως λειτουργία του κράτους». *Σύγχρονη Εκπαίδευση*) Ουσιαστική πλευρά πραγμάτωσης του ρόλου είναι η άσκηση ελέγχου πάνω στην εκπαιδευτική διαδικασία σε κάθε φάση της υλοποίησής της.

Ο κρατικός έλεγχος πάνω στην εκπαιδευτική διαδικασία είναι ιστορικά και κοινωνικά καθορισμένος και απηχεί τον συγκεκριμένο συσχετισμό δυνάμεων σε μια ορισμένη συγκυρία στα πλαίσια της οποίας πραγματώνεται η εκπαιδευτική λειτουργία. Οι μορφές και η ένταση με την οποία ασκείται εκφράζει επίσης συγκεκριμένο συσχετισμό κοινωνικών και πολιτικών δυνάμεων. Στις παραδοσιακές μορφές ελέγχου, που είναι ο άμεσος και ο διοικητικός, πρέπει να προστεθεί και μια νέα μορφή ελέγχου: **ο τεχνικός. Τα ίδια τα μέσα διδασκαλίας, η διαμόρφωση συγκεκριμένων διδακτικών στόχων και αναλυτικών προγραμμάτων που προσπαθούν να ελέγξουν τη διδασκαλία σε κάθε της πλευρά.**

Η διδασκαλία γίνεται όλο και πιο τυπική υπόθεση μέσω προτυποποιημένων διδακτικών μοντέλων, λεπτομερειικών διδακτικών στόχων, διδακτικών εγχειριδίων που δεσμεύουν πλήρως τη πρωτοβουλία του διδάσκο-

ντα και προκαθορίζουν την μέθοδο, με αξιολογικά τεστ πλήρως τυποποιημένα, που μεταφέρουν στο χώρο του σχολείου το τευλορικό μοντέλο της εργασίας και το πνεύμα των μοντέρνων καιρών της φορντικής αλυσίδας παραγωγής.

(Γ.Μαυρογιώργος, 1992 *Εκπαιδευτικοί και Διδασκαλία, Σύγχρονη Εκπαίδευση, Apple, 1993 Εκπαίδευση και Εξουσία, ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ*)

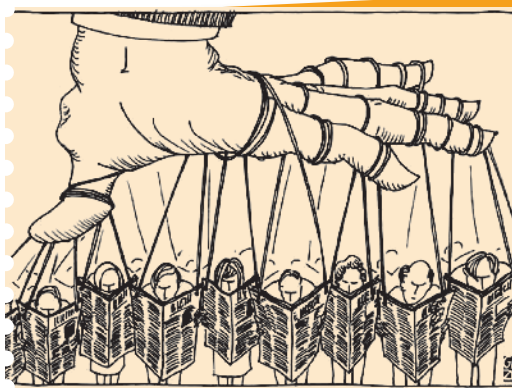
Ο τεχνικός έλεγχος προκύπτει από την οργάνωση της εργασιακής διαδικασίας, εδώ της διδασκαλίας και τη φύση των μέσων που χρησιμοποιούνται για τη διεξαγωγή της. Δεν είναι καθοδηγούμενος από κάποιο πρόσωπο ούτε είναι αποτέλεσμα συγκεκριμένων ενεργειών της διοίκησης.

(Γ.Μαυρογιώργος, 1992)

Η εισαγωγή του τεχνικού ελέγχου συνεπάγεται μια σειρά σημαντικούς μετασχηματισμούς στις θέσεις και το έργο των εκπαιδευτικών στη διδακτική πράξη.

1. Βαθαίνει και συστηματοποιείται ο εκτελεστικός και διεκπαιρεωτικός ρόλος των εκπαιδευτικών της πράξης στα πλαίσια ενός διαχωρισμού της διδασκαλίας σε σύλληψη και εκτέλεση

Πρόκειται για εισαγωγή των μοντέλων της «επιστημονικής διεύθυνσης της εργασίας» που εφαρμόστηκαν από τον Τέυλορ στη βιομηχανία στις αρχές του 20^{ου} αιώνα. Η διδακτική διαδικασία διαχωρίζεται καταρχήν σε δυο φάσεις: σ' αυτή της σύλληψης που είναι έργο των ειδικών και είναι διαχωρισμένη από το υπόλοιπο εκπαιδευτικό σώμα και της εκτέλεσης που εναποτίθεται στους εκπαιδευτικούς της πράξης. Αλλά και στη φάση της εκτέλεσης ο εκπαιδευτικός απογυμνώνεται από σειρά δεξιότητες αφού δεν χρειάζεται πια να σχεδιάσει ή να προγραμματίσει το έργο του και ν' αποφασίσει για την καθημερινή του εργασία. Αυτό το κάνουν τα ίδια τα σχολικά βιβλία και τα βιβλία του δασκάλου που ανάγονται σε αποφασιστικό παράγοντα της όλης διδακτικής πορείας, μετατρέποντας τον εκπαιδευτικό σε απλό εξάρτημα και συμπλήρωμά τους. **Μια πλήρης αναστροφή της σχέσης ανάμεσα στη ζωντανή και τη νεκρή εργασία. Έχουμε την εδραίωση της τυποποίησης και της ομοιομορφίας στην εκπαιδευτική διαδικασία μαζί με την προλεταριοποίηση του εκπαιδευτικού σώματος.**

2. Παράλληλα στην προσπάθεια τους τα μοντέλα αυτά του ελέγχου να ελέγξουν ολοκληρωτικά τη διδακτική πράξη

δεν αρκούνται μόνο στο μετασχηματισμό των ρόλων και της θέσης των εκπαιδευτικών αλλά επεκτείνονται και στην αλλαγή του χαρακτήρα των σχολικών γνώσεων. Προκειμένου να έχουμε και στον τομέα αυτό μετρήσιμα αποτελέσματα στο τι διδάχτηκε και τι και πόσο αποκτήθηκε το αναλυτικό πρόγραμμα και τα διδακτικά βιβλία περιστρέφονται γύρω από γνώσεις γεγονότα. «Οι γνώσεις του τι και σε κάποιες περιπτώσεις οι γνώσεις του πως γίνονται βασικοί στόχοι. Οτιδήποτε άλλο θεωρείται ασήμαντο.»

(Apple M - Jungck S, 1995 στο A. Hargreaves - M. Fullan: Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ, Αθήνα, εκδ. ΠΑΤΑΚΗ, σελ. 42 - 76)

Η τομή του νεοφιλελευθερισμού

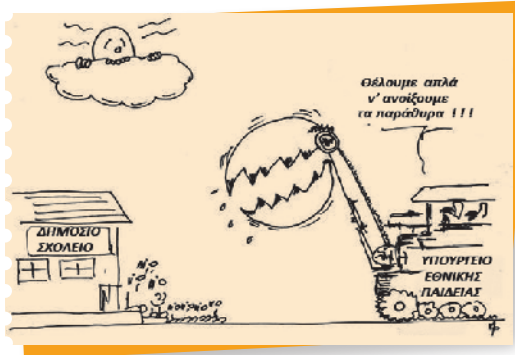
Οι μετασχηματισμοί αυτοί στους ρόλους και το έργο των εκπαιδευτικών που ολοκληρώθηκαν αθόρυβα, έρχονται να συμπληρωθούν με την επίθεση του νεοφιλελευθερισμού στην οικονομική, κοινωνική και εργασιακή υπόσταση του εκπαιδευτικού σώματος. Η επίθεση αυτή ξεκινάει στα μέσα της δεκαετίας του '70 για χώρες της Δύσης και τα τέλη της δεκαετίας του '80 για την Ελλάδα. Είναι μέρος της γενικότερης επίθεσης στα δημόσια εκπαιδευτικά συστήματα και της προσπάθειας για **αποδόμηση του κράτους πρόνοιας που εφαρμόζεται ως στρατηγική για την έξοδο από την κρίση.**

Η επίθεση στη δημόσια εκπαίδευση ξεκίνησε με την ενοχοποίηση της για την οικονομική και κοινωνική κρίση. Καταγγέλλεται ως υπεύθυνη για την ανεργία και την πτώση της παραγωγικότητας της οικονομίας, την ανεπαρκή προετοιμασία των νέων για τον κόσμο της εργασίας και έχει ασκηθεί σε παγκόσμιο επίπεδο και ειδικά σε χώρες που εφαρμόστηκαν νεοφιλελεύθερα μοντέλα εκπαιδευτικής πολιτικής. Δεν είναι μια ουδέτερη ανάγνωση της πραγματικότητας ούτε πολιτικά αθώα. Αντιπροσωπεύει μια ερμηνεία της πραγματικότητας με βάση τις συγκεκριμένες προσπάθειες ν' αλλάξει τους προσανατολισμούς του σχολείου και τους συσχετισμούς

στο εσωτερικό του. Η κριτική αυτή επίσης συνοδεύεται από **ενοχοποίηση** των ίδιων των εκπαιδευτικών για την κρίση, την απαξίωση του ρόλου τους αλλά και των μαθητών με την προβολή του δόγματος της «**ήσσονος προσπάθειας**». Αποσιωπούνται πλήρως οι κοινωνικές συνθήκες της παραγωγής του εκπαιδευτικού έργου και η κοινωνική προοπτική των σπουδών σήμερα. Τα σχολεία θεωρούνται «μαύρες τρύπες» στις οποίες διοχετεύεται χρήμα που θα μπορούσε να έχει διοχετευτεί σε άλλες δραστηριότητες, χωρίς καμιά αποτελεσματικότητα θεωρούνται επίσης ότι είναι οργανωμένα με βάση τη συμφύεση των εκπαιδευτικών και των κρατικών γραφειοκρατών. (Apple, 2000. Εκσυγχρονισμός και Συντηρητισμός στην εκπαίδευση, Μεταίχμιο)) Στη βάση αυτών των απόψεων το εκπαιδευτικό σώμα αλλά και συνολικά το εκπαιδευτικό σύστημα όπως διαμορφώθηκε την εποχή του κράτους πρόνοιας θα θεωρηθούν υπεύθυνα για την κρίση της εκπαίδευσης, στην πραγματικότητα δε κατακρίνονται για την αδυναμία τους ν' ανταποκριθούν στις νέες απαιτήσεις της κεφαλαιοκρατικής συσσώρευσης...

Όπως χαρακτηριστικά σημειώνει ο **M. Apple**: «**παρόλο που τα θεμελιώδη χαρακτηριστικά του νεοφιλελευθερισμού βασίζονται σε μεγάλο βαθμό στις θεμελιώδεις αρχές του κλασικού φιλελευθερισμού, και συγκεκριμένα του κλασικού οικονομικού φιλελευθερισμού, υπάρχουν ουσιαστικές διαφορές ανάμεσα στον κλασικό φιλελευθερισμό και το νεοφιλελευθερισμό... Ενώ ο κλασικός φιλελευθερισμός αντιπροσωπεύει μια αρνητική αντίληψη της κρατικής εξουσίας, με την έννοια ότι το άτομο έπρεπε να θεωρηθεί ως ένα αντικείμενο που πρέπει να απελευθερωθεί από τις κρατικές παρεμβάσεις, ο νεοφιλελευθερισμός έχει καταλήξει να αντιπροσωπεύει μια θετική αντίληψη του ρόλου που παίζει το κράτος στη δημιουργία κατάλληλης αγοράς παρέχοντας προϋποθέσεις, τους νόμους και τους θεσμούς που απαιτούνται για τη λειτουργία της. Ο κλασικός φιλελευθερισμός θεωρεί ότι το άτομο έχει μια αυτόνομη φύση και μπορεί να εξασκήσει την ελευθερία. Στο νεοφιλελευθερισμό, το κράτος επιδιώκει να δημιουργήσει ένα άτομο που είναι εφευρετικός και ανταγωνιστικός επιχειρηματίας... Το κράτος θα φροντίσει ώστε ο καθένας μας «να μετατρέψει τον εαυτό του σε μια διαρκή επιχείρηση».** (Apple)

Θεωρώντας ότι η εκπαίδευση είναι απλώς ένα εμπόρευμα όπως όλα τ' άλλα, οι νεοφιλελεύθεροι θεωρούν τους μαθητές και τους γονείς τους ως **καταναλωτές** και το σχολείο ως ένα οργανισμό που πρέπει να λειτουργεί με τον κανόνα του κόστους - οφέλους. Ο κανόνας αυτός αποτελεί για τους νεοφιλελεύθερους το ορθολογικότερο κίνητρο της ανθρώπινης συμπεριφοράς. Με βάση αυτές τις θέσεις η νεοφιλελεύθερη εκπαιδευτική πολιτική ξεκινά μια κάθετη επίθεση στο εκπαιδευτικό σώμα που έχει ως αποτέλεσμα την συνολική αλλαγή της εργασιακής του θέσης και της θέσης του στην εκπαιδευτική διαδικασία. **Αλλαγή πάντα αρνητική.** Σ' αυτή την κατεύθυνση έχουμε: αμφισβήτηση της σταθερής και μόνιμης

Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ ΚΑΙ Η ΑΝΑΓΚΗ ΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗΣ ΤΟΥ ΔΙΚΟΥ ΜΑΣ ΠΡΟΤΑΓΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΧΟΛΙΚΗ -ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΑΞΗ. ΤΡΙΑ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ

«Το κράτος αποτελεί μια οντότητα, διαχωρισμένη από τη συλλογικότητα και θεομοδετημένη κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να διασφαλίζει τη μονιμότητα αυτού του διαχωρισμού».

(Κ.Καστοριάδης: εξουσία, πολιτική αυτονομία 1990.)

«Στη σημερινή συγκυρία πρέπει να ξεκινήσουμε από την «υπάρχουσα κατάσταση πραγμάτων». Η προσπάθεια για αναπροσανατολισμό της σχολικής-διδακτικής πράξης πρέπει να είναι συλλογική, διαφορετικά δε θα υπάρξει.» Μ.Νούτσος. Η συμβολή των εκπαιδευτικών στο μετασχηματισμό του σχολείου και της κοινωνίας.

1. «Το υπουργείο Παιδείας ξεκινά την αξιολόγηση στην εκπαίδευση από τη σχολική μονάδα»

Η αξιολόγηση της σχολικής μονάδας "σε πρώτη φάση ορίζεται ως εσωτερική διαδικασία -ως αυτοαξιολόγηση- που επιδιώκει την ενεργοποίηση των μελών της με στόχο τη βελτίωση των εκπαιδευτικών πρακτικών". Σε δεύτερη φάση, αμέσως μετά, θα ακολουθήσει η εξωτερική αξιολόγηση, με κύριο στόχο τον εκπαιδευτικό. Με μια διαδικασία που "έχει ως στόχο να αναδείξει τη σχολική μονάδα ως βασικό φορέα προγραμματισμού και υλοποίησης του εκπαιδευτικού έργου και να βελτιώσει την ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης", το υπουργείο μεταθέτει τις δικές του ευθύνες για την κατάσταση της εκπαίδευσης στην Ελλάδα στις σχολικές μονάδες, δηλαδή στους ώμους των εκπαιδευτικών. Αλήθεια, ποιο είναι το πλαίσιο, ποιες οι συνθήκες μέσα στις οποίες το κάθε σχολείο θα προγραμματίσει και κατόπιν θα υλοποιήσει όσα προγραμματιστούν; Θα κρίνει κανείς αυτό το συγκεκριμένο πλαίσιο, αυτές τις περιοριστικές συνθήκες λειτουργίας των σχολείων; Θα μιλήσει κανείς για την απαράδεκτη, σε πολλές περιπτώσεις, σχολική στέγη, για τους μηδενικούς διορισμούς, για τα 25 πια ή 30 παιδιά στην τάξη, για την έλλειψη τάξεων υποδοχής (ιδιαίτερα εκεί όπου κραυγάζει η ανάγκη δημιουργίας τους), για τις ψαλιδισμένες από το καθηκοντολόγιο αρμοδιότητες του συλλόγου διδασκόντων, για τα προβληματικά σχολικά βιβλία για τα τουλάχιστον ανεπαρκή αναλυτικά προγράμματα, για

δουλειάς, ελαστικοποίηση του ωραρίου και την αύξηση του εργάσιμου χρόνου, ένταση της ιεραρχίας και του αυταρχισμού προς τους εκπαιδευτικούς, σύνδεση του μισθού - απόδοσης, αμφισβήτηση της οργανικής θέσης, εισαγωγή της πιστοποίησης των ικανοτήτων (αξιολόγηση), διαχωρισμό πτυχίου από τα εργασιακά δικαιώματα και αλλαγή του τρόπου πρόσληψης. (Παρεμβάσεις ΠΕ, 2004: Για μια αντιστήριξη στην 73^η Συνέλευση της Δ.Ο.Ε.) Όλα αυτά έχουν ως αποτέλεσμα μεγάλες αλλαγές στην εργασιακή υπόσταση του εκπαιδευτικού σώματος και πρώτα απ' όλα στη σχέση μόνιμων και μη μόνιμων εκπαιδευτικών. Αυτή αλλάζει σταδιακά υπέρ των δεύτερων. Παράλληλα στο κομμάτι των μη μόνιμων εκπαιδευτικών ενισχύονται και τείνουν να γίνουν κυρίαρχα τα φαινόμενα της μαύρης και ελαστικής εργασίας με το θεσμό των ωρομίσθιων. Οι ωρομίσθιοι αποτελούν ένα εργασιακό κομμάτι το οποίο πληρώνεται λιγότερο, μπορεί να μένει για μεγάλο χρονικό διάστημα απλήρωτο, είναι περιπλανώμενο από σχολείο σε σχολείο, η ασφάλισή του είναι στο μισό χωρίς ποτέ να συμπληρώνει προϋποθέσεις για συνταξιοδότηση, είναι χωρίς συνδικαλιστική κάλυψη και μαθαίνει να διαπραγματεύεται ατομικά τους όρους πώλησης της εργατικής του δύναμης, μετατρέπόμενο έτσι σ' έναν πολιορκητικό κριό για τις εργασιακές σχέσεις του συνόλου του εκπαιδευτικού σώματος. (Παρεμβάσεις ΠΕ, ο.π.) Οι βασικοί στόχοι για τους οποίους προωθούνται τέτοιου είδους αλλαγές είναι η δημιουργία ενός μοντέλου εκπαιδευτικού, ευέλικτου όσον αφορά τις εργασιακές του σχέσεις, φτηνού, κακοπληρωμένου και πειθαρχημένου, δηλ. υποταγμένου στην κρατική εκπαιδευτική πολιτική και την κυρίαρχη ιδεολογία για την εκπαίδευση. Επιδιώκεται σε τελική ανάλυση η εξατομίκευση, η καταστροφή των συλλογικτήτων στον εργασιακό χώρο και ο κατακερματισμός του εκπαιδευτικού σώματος.

Η νεοφιλελεύθερη πολιτική έχει ν' αντιμετωπίσει μια σειρά από αντιφάσεις οι οποίες στα πλαίσια της είναι αξεπέραστες. Ενώ από τη μια ζητάει το μέγιστο των δυνατοτήτων από τους εργαζόμενους, την ενεργητική στράτευση τους στις απαιτήσεις της παραγωγής με εμπλοκή της φαντασίας και της κρίσης τους από την άλλη η υποβάθμιση της ζωντανής εργασίας φτάνει στα μεγαλύτερα επίπεδα που γνώρισε στον εικοστό αιώνα.

την εντατικοποίηση-επιμήκυνση του σχολικού ωραρίου των μαθητών; Αυτά όλα θεωρούνται δεδομένα, γι' αυτά καμιά αξιολόγηση δεν προβλέπεται, αποτελούν κάτι σαν "φυσική" πραγματικότητα.

Η αξιολόγηση κρίνεται απαραίτητη στο νεοφιλελευθερισμό διότι νομιμοποιεί και επιταχύνει την απαξίωση του δημόσιου σχολείου προς όφελος της αγοράς εκπαιδευτικών υπηρεσιών και δαχτυλοδείχνει ως υπεύθυνους της κρίσης του σχολείου τους εκπαιδευτικούς. Αποκρύπτεται έτσι ακόμη πιο αποτελεσματικά ο αναπαραγωγικός ρόλος του σχολείου στην καπιταλιστική κοινωνία, ότι δηλαδή τα αίτια της σχολικής αποτυχίας του εργατόπαιδου ή του μεταναστούπουλου πρέπει να αναζητηθούν κατά βάση έξω από το σχολικό θεσμό. Το εκπαιδευτικό κίνημα δεν θα πρέπει να πέσει στην παγίδα της αυτοαξιολόγησης, αλλά να την απορρίψει κατηγορηματικά. Τα όποια πορίσματά της δεν θα χρησιμοποιηθούν για τη βελτίωση της εκπαίδευσης, όπως διακηρύσσεται. Η εξουσία θα τα καρπωθεί για να υλοποιήσει τους ορατούς απ' όλους πιά στόχους της.

Οι εκπαιδευτικοί όμως θα έπρεπε να είχαμε ήδη πάρει την πρωτοβουλία, ανεξάρτητα από τις όποιες προθέσεις και ρυθμίσεις του υπουργείου, να θέσουμε σε εφαρμογή μια εντελώς διαφορετικής λογικής διαδικασία αποτίμησης του έργου μας στο σχολείο, που θα συμβάλει στην αναβάθμιση του ρόλου του συλλόγου διδασκόντων και στην ανάπτυξη της παιδαγωγικής ελευθερίας των εκπαιδευτικών: μια διαδικασία άτυπη, διαφανή και δημόσια, που δε θα δίνει λόγο στο υπουργείο, που ο έλεγχός της θα βρίσκεται εντός του σχολείου, που το προϊόν της, το οποίο συνοψίζει τη συλλογική γνώση που κατέχουν οι εκπαιδευτικοί για τους μαθητές τους και την πραγματικότητα του σχολείου τους, θα παραμένει στη σχολική μονάδα, που δεν θα έχει καμιά σχέση με συγκρίσεις σχολείων, ανταγωνισμούς και ποινές, που θα βοηθήσει το κάθε σχολείο να ανοικτεί στο περιβάλλον του, να τραβήξει κοντά του τους γονείς και την τοπική κοινωνία και να τους κάνει να κατανοήσουν και να στηρίξουν το δύσκολο έργο του συμβάλλοντας στην οικοδόμηση κοινωνικών συμμαχιών για την αλλαγή της εκπαίδευσης και της κοινωνίας.

(Το μεγαλύτερο μέρος του αποσπάσματος προέρχεται από το κείμενο με τίτλο: «Αυτοαξιολόγηση της σχολικής μονάδας» στις 25-4-10 του Ν.Σ.)

2. «Δικαιούμαι να ισχυριστώ πως η θεσμοθέτηση αξιολογικών πρακτικών στο σχολείο,

επικεντρωμένων στα μαθητικά επιτεύγματα-αποτελέσματα, δηλαδή ουσιαστικά στην επίδοση που μετρίεται στις εξετάσεις, θα συνεπιφέρει, αν αυτό γενικευτεί και θεσμικά, όσο διαρκεί η βαθμονομητική πρακτική στο λύκειο κυρίως, περαιτέρω συρρίκνωση της παιδευτικής λειτουργίας και του λυκείου και προηγούμενων βαθμίδων, στο όνομα πάντοτε εθνικών κριτηρίων, δεικτών αποτύπωσης, μέτρησης, σύμφωνα πάντοτε με τις ανάλογες αγγλοσαξονικές υποδείξεις και πρακτικές. Η αποτυχία της λεγόμενης «διδασκαλίας που καθοδηγείται

από τη μέτρηση στις Η.Π.Α. φαίνεται πως είναι άγνωστη στους επίδοξους εγχώριους μιμητές της.»

Μ.Νούτσος: Εκπαιδευτικοί και φαντάσματα αξιολόγησης
περιοδικό Εκπαιδευτική Κοινότητα τ. 60.

Για όσους υιοθετούν μια κοινωνική όραση για το σχολείο, τότε καλός εκπαιδευτικός - είναι αυτός που, πρώτον, αντιλαμβάνεται, κατανοεί, μελετά τον αναπαραγωγικό ρόλο του σχολείου και, δεύτερον, έμπρακτα πλέον στην τάξη του, στην καθημερινότητα του, προσπαθεί να αναπροσανατολίσει τις επίσημες σχολικές διδακτικές πρακτικές -(φανταστείτε τώρα να μας έρθουν και έτοιμες από το υπουργείο ως ορθές).

Τι θα πει αναπροσανατολίζω; Θα πει, πολύ σύντομα, τα εξής: αναγνωρίζω τη βαρύτητα των κοινωνικών διαφορών στην επίδοση των μαθητών στο σχολείο μου, απορρίπτω συνεπώς στη διδασκαλία και στην επαφή μου με τα παιδιά τη χρήση μιας τυποποιημένης, φορμαλιστικής γλώσσας σαν κι αυτή των σχολικών εγχειριδίων, πόσο μάλλον την αποστήθιση στη Β' και Γ' Λυκείου - τα όρια, θα μου πείτε, μαίνονται από αλλού, το ξέρουμε, αλλά πριν από τη Β' και Γ' Λυκείου υπάρχουν και άλλες τάξεις. Επιδιώκω ακόμα τη συνέχεια και την τομή ανάμεσα στις εμπειρίες των μαθητών και στις σχολικές γνώσεις, συνδέω τις σχολικές γνώσεις με πραγματικά προβλήματα του παρόντος, προβλήματα πραγματικά των μαθητών, καταπολεμώ την ιδεολογία των ατομικών φυσικών χαρισμάτων και κάθε παραλλαγή ξενοφοβίας και ρατσισμού και όλων των συμπαρομαρτούστων σήμερα. Αυτή είναι, πολύ σχηματικά, η θέση μου.

(Μ.Νούτσος: ο.π.)

3. Αξιολόγηση των εκπαιδευτικών και αξιολόγηση των μαθητών

«...Οι εκπαιδευτικοί τείνουν να εξαρτώνται από άλλους για να αναλύσουν τα καλά και τα κακά των πρακτικών τους στην τάξη. Αυτό είναι ιδιαίτερα προβληματικό σε ένα επάγγελμα που είναι το ίδιο στραμμένο στην αξιολόγηση των εκπαιδευτικών εμπειριών των μαθητών. Το αποτέλεσμα είναι ότι η έμφαση στην αξιολόγηση των εκπαιδευτικών αναπαράγεται όταν οι εκπαιδευτικοί αποδέχονται ασυνείδητα και αβασάνιστα τις επιβαλλόμενες απ' έξω πρακτικές με τις οποίες αξιολογούνται οι μαθητές. Έτσι η αξιολόγηση γίνεται ένας τρόπος διασφάλισης της συμμόρφωσης των μαθητών, με τον ίδιο τρόπο με τον οποίο εξωτερικοί παράγοντες διασφαλίζουν τη συμμόρφωση των εκπαιδευτικών μέσω της αξιολόγησης. Οι εκπαιδευτικοί αποθαρρύνονται από το να υιοθετήσουν μια ερευνητική προσέγγιση στις τάξεις τους, παροχετεύοντας, αντίθετα, την ενέργειά τους στο να ικανοποιούν τα μίνιμουμ στάνταρ των εξωτερικών ειδικών. Η τραγωδία είναι ότι και οι ίδιοι οι μαθητές γίνονται συμμετέχοντες στην αξιοκρατική διαδικασία της ανταλλαγής βαθμού-επίδοσης. (...)

(Εκπαιδευτική Κοινότητα τ.43) Andrew Gitlin
& John Smyth, Teachers Evaluation:
Educative Alternative The Falmer Press.

ΟΛΟΙ ΣΤΟΝ ΑΓΩΝΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΚΥΡΩΣΗ ΤΗΣ ΑΥΤΟΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Ανυπακοή, συλλογική δράση!

Οι δεκάδες χιλιάδες υπογραφές που συγκεντρώθηκαν σε όλη την Ελλάδα, οι ακυρώσεις εκατοντάδων σεμιναρίων για την αυτοαξιολόγηση μετά από μαζικές και αποφασιστικές κινητοποιήσεις συλλόγων και εκπαιδευτικών, αποδεικνύουν περίτρανα τη σαφή απονομιμοποίηση της συγκεκριμένης πολιτικής από την εκπαιδευτική κοινότητα. Αποτελούν τις πρώτες μικρές «νίκες», πολύτιμη παρακαταθήκη στον αγώνα για τη συνολική ακύρωση της αξιολόγησης και την ανατροπή της αντιεκπαιδευτικής πολιτικής.

Η αξιολόγηση αποτελεί βασικό πυλώνα της αστικής στρατηγικής για την αντιδραστική - αντιλαϊκή «επανίδρυση» του κράτους, του δηmosίου, της εκπαίδευσης. Είναι το βασικό «εργαλείο» για την κατάργηση του κοινωνικού κράτους και του δηmosίου χαρακτήρα της εκπαίδευσης, για το ξεπέρασμα της καπιταλιστικής κρίσης. Απορρίπτουμε την αξιολόγηση στο σύνολό της, πολιτικά, ιδεολογικά, παιδαγωγικά.

Η μάχη ενάντια στην αξιολόγηση είναι μια κρίσιμη και συνολική μάχη του εκπαιδευτικού κινήματος και του κινήματος σε ολόκληρο το δηmosίο. Η μάχη αυτή πρέπει να δοθεί από το νηπιαγωγείο και το δημοτικό ως το γυμνάσιο, το λύκειο και το πανεπιστήμιο.

Ο αγώνας ενάντια στην αξιολόγηση συγκρούεται με την πολιτική των Μνημονίων, της Τρόικας, της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του ΔΝΤ της συγκυβέρνησης ΝΔ/ΠΑΣΟΚ και αποτελεί τμήμα της συνολικής πάλης του εργατικού κινήματος για την ανατροπή της αντιλαϊκής πολιτικής, της κυβέρνησης και των κυβερνήσεων που την προωθούν.

Ο ολοένα εντεινόμενος αγώνας της μαχόμενης εκπαίδευσης διαμορφώνει το εκπαιδευτικό μέτωπο εκείνων που δεν πρόκειται να συλλογικά να συναινέσουν στην εφαρμογή ενός συστήματος αξιολόγησης που αποσκοπεί:

- Στην διαμόρφωση των δεξαμενών διαθεσιμότητας, στην κινητικότητα και τις απολύσεις.
- Στη μισθολογική καθήλωση των εκπαιδευτικών, με βάση τη σύνδεση της αξιολόγησης με το ενιαίο μισθολόγιο.
- Στην εφαρμογή του βαθμολογίου και των ποσοστρώσεων.
- Στην κατηγοριοποίηση των σχολείων, των μαθητών και των εκπαιδευτικών.
- Στην ένταση των κοινωνικών και ταξικών ανισοτήτων.
- Στην επιβολή του «νέου» σχολείου της αγοράς, με τους γονείς να πληρώνουν, το σχολείο να αναζητά πόρους μέσω χορηγιών, και τη γνώση, να μετατρέπεται σε εμπόρευμα.
- Να πλήξει δραστικά συρρικνώνοντας και χειραγωγώντας την παιδαγωγική και διδακτική αυτονομία και ελευθερία των εκπαιδευτικών, μέσω της διευρυνόμενης τυποποίησης και ομοιομορφίας των διδακτικών τους πρακτικών, μέσω των πολλαπλών και αλληπάλληλων διαδικασιών αξιολόγησης

και απόδοσης λόγου αλλά και του πολύπλευρου πολιτικού-δεολογικού ελέγχου της διδακτικής πράξης από το κράτος και τους μηχανισμούς της αγοράς.

- Να επιβάλλει την ύπαρξη ενός συγκεκριμένου μοντέλου διασφάλισης.
- Στο να φιμωθεί, πολύ σφικτά μάλιστα, οποιαδήποτε επισημολογική κριτική του περιεχόμενου και των στόχων της εκπαίδευσης στο όνομα ακριβώς της υπακοής στους ψηφισμένους από τη Βουλή νόμους.

Η μάχη για την ακύρωση της αξιολόγησης/αυτοαξιολόγησης είναι κομβική μάχη, τεράστιας σημασίας για την εκπαιδευτική κοινότητα και το μέλλον του δηmosίου δωρεάν σχολείου.

Για να σταματήσουν οι απολύσεις, οι διαθεσιμότητες και οι δρομολογημένες αντιδραστικές αλλαγές, πρέπει ο φόβος ν' αλλάξει στρατόπεδο.

Οι σύλλογοι διδασκόντων να πάρουν αποφάσεις ενάντια στην αυτοαξιολόγηση και την αξιολόγηση και να αρνηθούν την «αυτοαξιολόγηση» της σχολικής μονάδας.

Με όρους κινήματος και με συλλογικές αποφάσεις των Γενικών Συνελεύσεων, των Διοικητικών Συμβουλίων και της ΔΟΕ να συνεχίσουμε το μπλοκάρισμα της οποιαδήποτε απόπειρας εφαρμογής της αυτοαξιολόγησης-αξιολόγησης: ημερίδες - σεμινάρια - ενδοσχολικές ενημερώσεις - σχέδια δράσης - συμπλήρωση ηλεκτρονικών φορμών .

Οι συνάδελφοι εκπαιδευτικοί να μην εκδηλώσουν ενδιαφέρον για συμμετοχή στις σχετικές «ομάδες εργασίας». Οι σύλλογοι διδασκόντων να μη συμμετέχουν σ' αυτή τη διαδικασία. Να αρνηθούν μαζικά την υλοποίησή της, όπως έγινε κατά την περίοδο της πιλοτικής εφαρμογής της το 2010.

Οι Σύλλογοι ΠΕ να βρίσκονται σε διαρκή ετοιμότητα, έτσι ώστε να μπλοκάρουν-ακυρώσουν τη διεξαγωγή σεμιναρίων για τους διευθυντές οργανώνοντας την μαζική παρουσία των συναδέλφων. Να καλύψουν με όλα τα πρόσφορα μέσα και αγωνιστικά κάθε εκπαιδευτικό ή σύλλογο διδασκόντων που θα αρνηθεί στην πράξη την αυτοαξιολόγηση.

Οι διευθυντές-διευθύντριες των σχολείων να μη συμμετέχουν στα σεμινάρια και τις διαδικασίες για την αξιολόγηση και οι σχολικοί σύμβουλοι να μη συμπράξουν στην προετοιμασία τους και στην υλοποίηση της αυτοαξιολόγησης.

Να προχωρήσουν άμεσα όλοι οι Σύλλογοι σε συνελεύσεις για τον συντονισμό της δράσης με τις ΕΛΜΕ ενάντια στην αξιολόγηση και τις απολύσεις και τη διαμόρφωση ενός συνολικού αγωνιστικού σχεδίου που θα έχει στο κέντρο το συντονισμό όλης της εκπαίδευσης και όλου του δηmosίου.

Κανένας αξιολογητής στην τάξη

Διαγραφή από το Σύλλογο με βάση και τις αποφάσεις των συλλόγων και των Γ.Σ. όσων στηρίζουν -συμμετέχουν στη διαδικασία αξιολόγησης συναδέλφων.